

כנדרס דומקס צפירוש העשנה דעמסחין קומיחא דרש פקד' הצית והעליה שנפלו קאמ' צהדיח דמחקה ה'א לצעל הצית כיון דחולקין צעלי' וכו' והשכל נותן שכיח שהתקרה ה'א שלו דעליו לתקנה אס הפול' ואף כי המעיקר הם העעם אחי' קסם דלדעמם ז'ל לא דצרה העשנה כי אס כשנפלו הצית והעליה שתיחם ציח' וצפעס הרשקו' שאס נפלו וצנה התקרה צעל העליה דעמסם של הרש'ש ור' ז'ל כשנפול אחר כך דח' לא תהיה התק' כי אס לצעל העליה דקוק דינא צתחלה דר' - ונח' קח' קח' גס נח' האחרת הצית והעליה של שנים שנפלו א' העליון לצנות וכו' צונה אס הצית ודר צתוכה עד צ'תן לו אס י'אחיו דמסומע י'אחיו דכל הצית והס הכותלים והקרה ולדעמם א'יו נותן כי אס י'אחיו הכותלים ולדעמם הרעצ'ס ז'ל כל יצא צלי דחוק כלל ולכן לא נחר צקצרת' - גס לא נחר צקצרת' הרשקונה שזכר' והיא קצרת צעלי המדושין וחלק צין שוכר ונשכיר לשותפין ומעמם דכיון דפירשו צמורא א'ותם המענה צשוכר ומסומע דדוקא צשוכר קאמ' רצון דהיו דר' הכי דעל התחתון לתקן התק' והמענה לא השותפין - ויולד זה כפי השכל כרחה קצרתו צום יפה מחד ע'ד מה שכתב צעל העור' צסם הרש'ד צעמס הקצרת הא'ת והוא לפי ש'אחר צעל עליה לתחתון נעלתי א'י ע'לי' ככד ציתך צסם ש'תת עומד צקרקעך כך העומדי צקרקע' - ויקרע של עליון הוא התק' עד כאן - ולפי זה ומפיק שיהא מוחייב התחתון להעמוד לו תחתיו לא תהיה לו צמקס קרקע התחתון אף על פי שלא יתקן לו המענה - א'ונס צשוכר חייב המעמיד לתקן המענה גס כן כיון דהוא חייב לחזק התקרה והמענה ה'א חזק התקרה לדעמם רצון - ה'י קצרת הרצ רציו משה צר מיימורי זכרונ' לצרכה יפה צעמסם לחלוק המכר - והוא דדוקא דדייק' צעלי הקצרת הרשקונה דלא הוה פליג ר' יוסי ואמר דהעליון נותן מענה דלא כחסם ומחיתין קומיחא וכל שכן דליכא למימר דה'א קצרת רצון ומתהוה טעמא גופיה לא חשש וממנו הרצ י'פי ש'אחיו דדוקא א'פשר ש'ה' מוכרח לדעמם צעלי המדוש' שכתבו דמחיתין קומיחא דקח' הצית והעליה שנפלו חולקים צעלי' וצ'אכנס וכו' דלאו דוקא אלא שחולקים כפי הש'עור ש'ס לכל אחד ור'איהם מהתוספתא כאשר כתב צעל מגיד מענה שס צסם הרש'ד.

אמנם לדעמם הרצ רצ'י משה צר מעמק משכנתו כפסטה דלעולם חילקים צשנה כשנפלו הצית והעליה אעפ' ש'ס לאו חלק יומר ומה כגון שכותבו צציה ומשל צצרו אס כן גס צעפר חולקים צשנה אעפ' ש'ס לעליון עפר צ' מעניצות ואין לתחתון חלק צהס וזו היא קצרת רש' ז'ל גס כן א'שר לאו א'י אומר דכיון דכבר הוכח' שאין רש' קוצר כקצרת הרש'ש מכה לשונו ז'ל כאש' כצצתי למעלה גס כן א'יו קוצר כקצרת הרשקונה המכר אלא כקצרת המוצ'ס ז'ל דכיון דמחיתין פירשו צג'י צשוכר ומסומע דדוקא צשוכר ונשכיר ה'י דינא הכי לא צשותפין דצשותפין א'יו נותן התחתון כי אס התקרה לצד דלדעמם הכרה צעלי א'ותם הקצרת ה'י דלא הוה פליג ר' יוסי וכו' א'יו כלל וכאשר כצצתי : גס קצרת הר'י' זכרונ' לצרכה י'ס לנו לומר צודא דה'א כקצרת הרצ רציו משה צר מיימורי' זכרונ' לצרכה דהוא לא כתב דצ' אחר צולתי דמחיתין צשוכר ומסומע ודצ'ר ה'א גס הרצ רציו משה צר מיימורי' ז'ל מודה צו ה'א מפורס צגומ' וכבר נודע דעדות הרצ רציו משה צר מיימורי' ז'ל ה'ס על פי פסק' הר'י' זכרונ' לצרכה וכן כתב ה'א זכרונ' לצרכה צצחית פירוש המענה כי ה'א ה'ת תלמוד הרצ ה'יו ז'י מ'גאש זכרונ' לצרכה תלמודו של הר'י' זכרונ' לצרכה ואין לשום מחלוקת צ'יהם צולתי כש'כתוב צפירוש זכרונ' לצרכה ככד דצ'י הר'י' ז'ל.

והעולה מכל זה צ'ירנו ה'א ש'קצרת הרצ רציו משה צר מיימורי' ז'ל ה'א ה'יחר פשוטה וצ'י דחוק כפי קוגי'ת הגומל וצ'לד ש'ה'א קצרת הרצ רציו א'צרה צן דוד והרמיה זכרונ' לצרכה - גס ה'א קצרת רש'י והר'י' כאש' כצצתי נוסף על ה'ותה קצרת א'ולעית צין צ' הקצרות 'אחרות ואס כן לענין מענה א'פילו צלי הקצמות ר'א' להורות על פיה -

ועם כל זה צ'דון שלפ'ינו החלוק שחלקת ה'א א'ותה דמחיתין דקח' צצ'י העליה של שנים שנפלו וכו' דה'א מדצרת צשותפין לא דצרה צטשא כח ופסטה וד'א כמו ש'אחרת צצ'י א'ים ש'ירשו צית ועליה וכן פירש' ז'ל צס צית של זה והעלי' של זה וחלקו כך צתחלה א'יהם עד כאן - והוא דצ'ן לצ' שקנו ציח' צית ועליה ואחר כך חלקו זה נעל צית ח' נעם עליה - וכן כתב רש'ס צפ' צצח' פ' המוכר א'ת הצית עלה דה'ה'א דקאמר צג'י המוכר א'ת הצית וקאמר על מנה שהדיוע' שלי וכו' וגס כל הפוסקים כלס כפי הכ' צזה ה'ושא צעלמו דצ'ר ר'וני לומר שה'י שותפין צר'אשונה ט'יהם צצית ובעליה ולכן חלקו מדרך הקצרת ש'ס מ'הם מ'י ש'אמר ש'מחייב התחתון להעמיד תקרה ומעניצ'ה לעליון כמו ש'סם ה'א י'ס לו קרקע לצ'ת וי'ס מ'הם מ'י ש'אמר דא'יו מחייב התחתון להעמיד לו כי אס התקרה לצ'ד לא מעניצ'ה כי זה דומ' לקרקע הצית שנעל התחתון וי'ס מ'הם מ'י ש'אמר דא'יו מחייב התחתון להעמיד העליון לא תקרה ולא מעניצ'ה כי א'נס ל'ריכס לתחתון ועל הססם כשחלקו לא כ'חייב התחתון צמה שא'יו ל'ר' לו כלל כאשר כתב'ר כל זה למעלה א'ונס כ'אל ה'י צר'אשונה צעל הצית והעליה שותפין צ'יהם צכל אלא שהצית והעלי' ה'י ל'ר'און צמשל ומכר העליה לשותפין י'ס ספק א'ס י'ה'ה דצ'ן ש'ה ש'סם ש'למעלה או לא וצודא' שאס כש'מכר ר'און לשותפין העליה פירוש ש'מכר לו התקרה גס כן אין ספק אלא ש'ל'צ'א דצ'ע' אין על ר'און התחתון לתקן התקרה א'ס הפול' - אלא א'ס לא פירשו דצ'ר צעת המוכ'ר א'ס מוכ'ר לו התק' או לא דומה לנש'א ש'למעלה שלא פירשו דצ'ר צשעת החלוקה : י'ס ספק א'ס י'ה'ה דצ'ן ש'ה ש'סם או לא - ר'ול' לומר א'ס א'ותם המוכ'ר'ס ש'ס שעל התחתון לתקן התקרה - או התקרה והמעניצ'ה - י'אחיו כן צזה ה'ושא א'י לא כי ל'ר'ית א'א'ור'ים ש'ס צ'א'תו ה'ושא - אין על התחתון לתקן לא תקרה ולא מעניצ'ה כל שכן

מלכותיו הקדושות השלמה מפיו תורה ואצקשה צ'נה צ'יחם קצרתו א'ת המכר לרש'י ז'ל מה שא'יו מוכרם צלשונו ז'ל כפי הכרה - ח'ה שכתב ר'א'תו של הרש'ס צמה ש'יחם הקצרת א'ותה לרש'י ז'ל מ'הם שפירש רש'י ה'ה'א ומחיתין צשוכר ומחיתין דצית צצ'ר צשותפין ולכן צ'ר א'ומר הרש'ס דדעת רש'י לומר דדוקא צשוכר מ'רין כן אלא צשותפין אין התחתון מחייב לחל לא תקרה ולא מעניצ'ה כי כרחה צצ'ריו ש'אין השכל מ'תן צשותפין צשום פ'ים צ'תחייב התחתון צתקרה כלל ומהעעם שה'א צעלמו כחצ כי מה ה'א ל'ר'ך לה וכו' - ולכן י'חם א'ותה הקצרת צעלמה לרש'י ז'ל כיון דפירוש ה'א דמחיתין צשוכר קא' - ומחיתין דצית צצ'ר צשותפין - ולפי הכרה אין זה הכרה כלל דכל כונת רש'י לא ה'תה אלא לחגיה ברסח המענה על פי מה ש'אמר צמורא ד'מסחיתיו צשוכר קא' אלא לא י'עש' ומה דקוצר כקצרת הרש'ס דא'פשר דקוצר כלאחר מ'שי הקצרות האחרות המכר או הקצרת ה'י דמחיתין ל'ר'ך לחל התקרה והמעניצ'ה כולה ואעפ' דצצית צצ'ר א'יו חייב לחל כי אס התקרה ר'ול' לומר לפסות כפין לצ'ת צדו שה'א צמקס תקרה - העעם מוצ'ר מפ'י ש'העליון ל'ר'ך ל'רוע והד'ן נותן שה'א יצ'א העפר גס כי אין לו לעשות ג' למעלה כמו צעל העליה או ש'קוצר רש'י כקצרת המוצ'ס ז'ל דצשותפין א'יו נותן התחתון א'ל'צ'א דרצון כי א'ס התקרה לצ'ד והעליון נותן המעניצ'ה כד'ן צית צצ'ר עלמו ה'י שא'יו מוכרם א'ס צצ'ר רש'י ש'קוצר כקצ'ר הרש'ס וא'פשר לומר שא'יו כן - ולא לצ'ד המכר תל'י דא'פשרות אלא גס צצ'ר רש'י צ'א מוצ'ר כפי לשון הקפ'רים צצ'ירנו שא'יו קוצר כקצרת הרש'ס ש'ה'י כחצ צמסנה הקמוכה הצית והעליה של שנים וכו' : וז'ל א'מר צעל העליה לצעל הצית לצנות הח'ומה והתקרה התחתונה המועלין עליו לצנות והוא יצ'נה הח'ומה מן התקרה ולמעלה וכו' ה'י כחצ צפירוש שעל צעל הצית מוטל לצנות הח'ומה והתקרה התחתונה שלא כצ'ר הרש'ס וא'ין לומר דלדעמם הרש'ס י'ס ח'לוק צין נפסחה העלי' לכשנפלו ש'יה' הצית והעלי' ודוקא כשנפחה א'ת הרש'ס דצ'ן על צעה' צ לתקן כיון דצ'ן ל'ר'ך ה'א לתקרה כלל דה'י כש'אר עדיין הגב העליון ק'ים אלא כשנפלו צ'יהם הצית והעליה אז א'פילו הרש'ס י'אמר דעל התחתון לצנות התקרה התחתונה כיון ש'ס העליון י'ס לו לצנות הגב ואס כן אין מ'הם הלשון של רש'י סח'ר' למה שכתב הרש'ס צשמו - לא ה'א אלא וד'א ש'ה ה'א לדעמם הרש'ס כשנפלה העליה לכשנפלו הצית והעליה וצ'ה'ס קוצר הרש'ס דצ'ן על התחתון לצנות התקרה ר'א'ת לזה ד'אחתי' דהצית והעליה של שנים שנפלו קאמר צמורא א'מר רצ'אח' י'יו תחתון הצ'ל לשנות וכו' צ'אח'ים ש'ומעין לו צשקומ'ס אין ש'ומעין לו והול'ך הרש'ס ל'שצ מ'ימר' זו לדעמו וכחצ וה'א ד'אמר לקמן תחתון צצ'א ל'סכך וכו'י א'ת ספ'רים דלא בר'י אלא לשנות וכו' - וא'ס א'ותה דצ'ר דלדעמם הרש'ס כשנפלו הצית והעליה על התחתון לחל התקרה ליכ'א קוש'א כלל מ'ה'ה'א מ'ימר' אלא וד'א ש'ה ה'א דצ'ן לדעמם הרש'ס צצ'י ה'ושא'ים דצ'ן על התחתון לחל כלל צתקרה ורש'י כחצ צכאן צפירוש דעל צעל הצית לצנות התקרה התחתונה א'יכ קצ'רת ל'ה דלא כהרש'ס : ולכן א'ס הלשון הזה ה'ה כחצ צפירוש רש'י שה'ה לפ'י הרש'ס א'יכ י'כול לשער א'ך העלי'ס ע'יכו וממנו וכחצ מה שכתב אלא א'פשר שלא ה'ה כחצ צפ'רו מכל מקום כפי הקפ'רים ש'נו דצ'ר מצי'ר דקצרת רש'י ז'ל א'יכ כקצרת הרש'ס ז'ל וצ'י הקצרות האחרות כ'אל לו ספק צצ'ר רש'י א'יו מ'הם חופס ד'מלשון המכר אין לו הכרה כלל להטות דצ'ריו לקצרת המוצ'ס : י'ל ד'לע'א דלא הזכ'ר שעל צעל הצית לצנו' המעניצ'ה צ'כ א'פשר שקל'ר צזה כמו שקל'ר צ'כ צמעניצ'ה של העליה דגס ש'ס לא הזכ'ר אלא התקרה לצ'ד ח'ל והוא יצ'נה הח'ומה מן התקרה ולמעלה ותק'ר' העליונה של ג' ה'י ש'מה הלשון אין כ'ה להכריח ולומר ש'קצרתו כקצרת המוצ'ס ז'ל ש'א'פשר ש'קוצר כמו הקצרת הרשקונה שהוכרתי שעל התחתון לצנות התקרה והמעניצ'ה - א'ונס לפ'ים צצ'רתה הש'ס א'צ'א כדומה ר'א'ת להכריח ש'קצרתו ה'א כקצרת המוצ'ס ז'ל :

ואחרי זה ל'ר'דן השת'א לענין מענה כ'י ש'ר'א'י לפסוק כקצרת המוצ'ס וק'יעתו והעעם ה'א דכיון ש'קצרתו ה'א קצרת מ'מולע'ה צין צ'ה'קלות והס צ' הקצרות האחרות ר'א'י לפסוק כמותו מ'לד צ'נס צקוגי'ת הגומל כרחה קצרתו קוללה מ'וקה ומדח'ים י'חר מ'השתי קצרות האחרות ח'ה כי לדעמם הרש'ס ור'י' ז'ל י'ס קוש'א חזקה צמורא ו'ת צמה ש'אמר ש'ס א'מר רצ'אח' צ'ר א'חר מ'ש'יי דעול'א תחתון הצ'ל לשנות צגומ'ל ש'ומעין לו וכו' ל'סכך צ'אח'ים ש'ומעין לו צשקומ'ס אין ש'ומעין לו וכו' ופירשו דא'ס ה'תה התקרה התחתונה צר'אש'ר ותשקומ'ס וצ'ל'עש'תו צצ'ית מ'אח'ים כשנפלה ש'ומעין לו שה'י י'חר חזקה מע'ר'אשונה וה'א חועלה לצעל העליה וא'ס ה'תה צר'אשונה מ'אח'ים וצ'ל לשנות ולעשות א'ותה משקומ'ס אין ש'ומעין לו שא'ינה כל כך חזקה כמו הרשקונה - וא'ס א'ותה דצ'ר ש'אין על התחתון לצנות התקרה כל אלו הד'י'י' ה'ס צצ'לי' - והתוספות עלמס הר'י'סו צזה צצ'ר הצית והעליה של שנים צק'ר לא ברסין וכו' שכתבו ש'ס ח'ל וצ'מור' דמוק'י לה צשוכר ומסומע ומס'ס דצ'אח'ין ש'חלקו א'י על התחתון לצנות תקרה - אלא ק' א'י אין עליו לצנות מ'א' קאמר צמור'א תחתון צצ'א ל'סכך צ'אח'ים ש'ומעין לו למה צ'א ל'סכך כיון דצ'ן מוטל עליו דצ'אח'ין ש'חלקו מ'ייר עד כאן - וה'תה דצ'ר צקוש'א : גס הרש'ס ז'ל הר'י'ס קוש'א'ת ה'תה צפסקיו ות'לה דחוק' גדול ש'אמר ש'קד' קצרתו המכר ונ'תן מע'ס דצ'ריו כחצ ח'ה לשונו וה'א ד'אמר לקמן תחתון צצ'א ל'סכך צ'אח'ים ש'ומעין לו - א'ת ספ'רים דל'צ' ל'סכך אלא לשנות וא'עומדים קא'י וא'פילו א'י ברסין ל'סכך א'יכא למימר ש'סם התחתון י'ס לו עליה כגון ש'ס צ' עליהם זו ע'י' זו והתחתונה לצעל הצית עד כאן - הנה ה'א מוצ'ר א'ך ככנס הרש'ס ד'מח'ים ל'שצ הסוגי'א על פי קצרתו מה ש'אין דחוק כלל א'ס כא'וי שהתחתון מחייב לצנות התקרה - והוא דצ'ר שהכריחו להמוצ'ס ז'ל שלא לתפוס קצרת הרש'ס ולכן כחצ מ'רין המכר צ'ל לשנות א'ת התקרה וכו' צקרוצ ל'ר'ן שלפ'ינו : גס י'ס

שארות ותשובות רבי דוד אבן חביב

גם מה שכתבנו בענין הראשון מה לשון ונפרס כמו שלמדנו כי צדקתו יש לו לילך אחר חקי העולם וכו' עד כאן . הוא אמת לדעת קלם והפוסקים לא לדעת כלם אבל בכלן איך לרד כלל לעולם דינא דעלכותא דינא כי אפילו דין השופט הערבי הוא הדין כיון שהגוי מוכר הענייה לישראל צדיק עליו זרעו ואחר כך הנית לישראל אחר וכאשר נחצאר ואין לרד לכפול בדברים . וקלם שאר הדברים שנאזו בשאלתך הלכיים הדין נמוך דברי צא חיקוסם וחדע ונחמנו :

כתבנו בע אחר לפני חכם אחד גדול בדורו והעצור מלא אותו פקול מכת שני דברים :

קבעו ראיתי בע אחד שבעשה בלשון חז"ל צדית דינו של החכם השלם כמנהג יעקב ב' ר' יצ' כפי דברי המולידו לפני הלא הוא הנכבד רבי יצחק ארדע שליח ולבי אומר לי שלא ראיה הגב ההוא הצית דין הנכבד יצ' אלא שמוך על הסופרים יען כי יש בו שני דברים פוסקים אותו צדית וצדית לכתחלה . וגם על הסופרים ואחר שהם יודעי דעת ומצויי מדע מומחים ובתריס יס' לי להפך צדית כי אולי היה כשגגה שיואל לנסח נחן השליח והמורה : והדברים שמואלתי צבע הנזכר הם אלו . ראשונה שכתבו צבע הנזכר לצידי צדית נפשי וכו' אמת אמתיו גזול צה שלמה צדי זה מקום שמואל וכל שום אחר וכו' זה הלשון הטוסף בזה מקום שמואל הוא חוספת מציא לדי גרעון ופקול הגב צדית ולא מפי שחקר מקום האשה כי עם היות שלדעת הראשון זכרנו לצדית הגב פקול כשלא נכחי מקום האשה ועמו הסכים הראשון יס' עם כל זה אחר שגזרו העונות הגירות והעלול : והאדור

הנהגה הוכרנו להקל בענין ולסמוך על כל שאר הפוסקים שמואל שדוקא הגב פקול כשענה שם עיר האשה כפשת המענה שניה שמו וכו' וס' עירו וס' עירה : אבל כשלא נכתב כלל שם עירה הגב כשר שאלו לא כן לא הנחת מקום צדית ישראל העונות ומריתם הים ולא גורע מקום דירקו חיו ותהיו לרבות עד יום מותן אלמות חיות אשר מהה הדר צדית אין כח לפקול הגב הנזכר :

אמנם הדר אשר מוננו חיו אומר שהגב פקול לנסח זה הלשון הטוסף הוא שאחרי שכתב האשה עם הצעל צדית כחית הגב אין לכתוב מקום דירת האשה כשאינו ידוע : אם כן מה לרד לקופר לכתוב זה הלשון הטוסף שכתב כי זה אינו מורה כלל על מקום האשה . ואם לרמוז כוונת לשון זה היה לרד לאיזו קצה שאינו ידוע אמתה עוז היה לו לכתוב הלשון הנמואל צקפר צענין כזה והוא ודעה זאשר דרה ומה לו לחדש לשון . ואם ראה לחדש לשון היה לו לחדש כקדר לשון הגב והיה לו לכתוב צדי זה מקום שמואל שמונה על קצה נמלאת בלשון הגב צעלנו וחרוכי יחיי ליכי אמת אמתיו על אכל עתה בלשון הגב הוא כמדבר הצעל לאשה עתה זה הלשון מורה על קצה נמלאת כראש שאין כוונתו לגרש את אשתו אלא שמואל אשה אחרת דעלמא ולא ידענו מי היא ואם כן הגב פקול כי הדין פשוט צמשה פירי התקבל וכחצו כל הפוסקים שאם אחר לשליח שיגרש אשתו צמקוס פלוי וגרשה צמקוס אחר שהגב פקול . ואף על פי שצטער השליחות כחצו שאמר לשלוחו שיגרש אשתו צמקוס שמואלה חיו מוספיק זה לחקן עונות הנשוע מכת לשון הגב צעלנו . כי אולי כוונתו היתה צמקוס שמואלה עם קיום התנאי הכחצו צבע שיהיה צמקוס שמואל האש האחרת ולאוור שיאמר כי גם הלשון הכחצו לכתוב צבע העומדת צמקוס פלוי או הדרה צמקוס פלוי או אחר הלשון שמואלה צקפר צענין כזה שהוא ודעה זאשר דרה גם כל אלו הלשונות אינם מורים על הנקצה הנמלאת וכמו שהגב כשר כשכתב אחד מהם גם עתה הגב כשר צה הלשון הטוסף . לאוור כן אשי כי לחקון בקירות דרכי הדקדוק הוא משה הטוסף ולפי האמת אינם שוים כלל : וזה כי התיבה המורה על ההיות או התואר צמקוס הקדושה אי אפשר להשים עליה שום אות שמואלה לרמוז על הנמלאת או על הנקצה והצדור לדרר זהה אם הוא נמלאת או נקטר הוא צדית או גרשה אחרת קודמת או מאחרת להוה או לתואר וכפי שהגירה או התיבה הקודמת או מאחרת מדברת עם הנמלאת או עם הנכבד ככה הוא ההוה או התואר . משל לז' אלו קמורים צקפוק אי וירא'חותן משה את כל אשר הוא עשה וגומר אשר אשה עשה : אבל התיבה המורה על העצר או העתיד מדרך הלשון להשים קיום לשמורה על הנקטר או הנמלאת צדית או חקרון אות וא' לרד למשל ועכאן יאל לנו כי תיבת העומדת או הדרה אינה מורה על הנקטר אלא שאין צה הוראה על הנמלאת וכיון שהגירה הקודמת אליה מדרר עם הנמלאת אמת אמתיו וכו' גם הדרה חוזרת עלי' ומוכח מיתה דעם הנמלאת מדרר . אונם תיבת שמואלה מורה על הנקטרות ויש צעלמה קיום לשמורה על הנקטרות ולא על הנמלאת צמה שלא אחר שמואלה והוא הפך ומקננו דבורו למעלי שמדצי עם הנמלאת ואם כן כראה שלא תלה הגרשין אלא צמקוס שמואלה אשה אחרת דעלמא לא ידענו מי היא והגב פקול צה כאשר נחצאר . וכבר נודע קיש' המדברים כלם צמה שחקנו רוחו יס' נוסח הנכרות בלשון נמלאת ונקטר והעומדת שערור צמירולס הן הפשעים כפי דרך הפשט והגבלה ככתוב צקפריהם הן חכמי האמת עה' כפי דרך קבלתם צקפירות ככתוב צקפר הצדית וכחצו חיר מנחם מרקנע עיה צמירולס לתורה צפרשת ויש צקפ . ואם כדברי האומר הזה שלמעלה לא יש קושא כלל אלא הוא עונות כאשר נחצאר :

ועם

סכן נכאן שיאמר כן . אכל לדעת האחרים יש ספק כי אולי אף על פי שסם צאוחו הנשוא כתבו שכל החתונה לחקן התקרה והמענייה היא עשויה דהיו פניהם שותפין בראשונה בכל ובשאלת קסם ארעא דהבי חלקו שיהיה מחוייב החתונה להעמיד לעליון קרקע עליה דומיא דקרקע צדית אכל צה הטוסף שמוכר לו עליה קסם עמין לנו שיתחייב החתונה לחזר ולבנות התקרה לעליון . וזה לצד יש לנו ספק צתקרה לדעת אוחם שפקסו צטשא שלמעלה שחייב החתונה לחקן התקרה אלא גם צמחלי הצית אם יפלו שלדעת כיע מחוייב החתונה לבנות עד התקרה יש לנו ספק אם צנושא הזה שצכר ראונו לשמועון העליה קסם יסיה הדין כן או לא ולדעתנו שהוא מחלוקת בין הפוסקים שלדעת קלם יש חלוק דין צדי אלו הנשואים ולדעת קלם והרמזים ומכללם הדין שיה צדי הנשואים ולכן כתב כל אוחם היינים קסם ולא פירש צהם נוסף פרעי , ואם היה זה הדין נוסף השאלה הייתי מוסיף צצאור פרעי הקצרות אכל כיון שאינו צטשא השאלה הנכר וקאר וכל כונתו היא לצאר שדוקא דבר הרמזים יס' שהחתונה מחוייב לחקן התקרה צנושא הראשון והוא שני אחים שירשו או שקנו הצית והעליה וחלקו ועל הירצ צנושא השני המוכר גם כן והוא שמוכר ראונו לשמועון העליה קסם : אומם צנושא שאלתך שקנה מהגוי בראשונה העליה ישראל אי או פנים צנושפות עם שאר צדי יס' וחלקו צדיים וכשאלה העליה לאחר מהם ואח' כך צה אחרו שהיה שותפו בראשונה או אחר וקנה הצית מהגוי צדית אי הדין כן אליצא דכיע אלא דינם הוא כפי דין השופט הערבי כשמוכר אחד לאחר עליה אי ומיה לעלמו הצית אם דינם שצכלל מכירת העליה נכנס גם כן קרקע העליה ובשחפול העלי' עלי התק' הם לצעל העלי' ושעליו התקון אם כן הישרי הצ' שקנה אחי' הצ' שחת העלי' דינו כמו הגוי ואינו חייב צחקון התקרה כלל גם בשחפול העלי' אין לו צעלי התקרה כלל דלא מוכר הגוי לשני אלא הגוי צהיה לו וכן מה שהוא היה חייב צחקון חייב גם כן הישראל השני לא יוחר ועם היות שזה כרי מוכר ומצורר מעלמו עוד ויחיי להאריך קלם צצאור עד שצכרם הכל יודו צו . ואומר שצכר ידעת מה שכתבתי צקודרסי צצידך ציס מחלקת צין הפוסקים על היה צריחא דתניא צצק פרק צחרא וכחצה הרצ רוצים יס' להכות מלכים פרק י' ישראל וגוי שצאו לפיך לדין אם אמת יוכל לכות מלכי דין ישרי זכר ואומר לו כך דינו : דריי אמות העלי' זכתי ואומר לו כך דינם ע"כ דיש מהפוסקים שכתבו דלא דוקא כשצאו ישרי וגוי לדין יהיה הדין כזה אלא אפי' בישראל הצא מנחמה גוי שצא לדין עם ישראל חצרו הדין כן בישראל הצא מנחמה גוי הרי הוא כגוי . וזה היה קצרת צעל העיבור יס' שכתבו דדוקא בישראל וגוי שצאו לדין אלו אומרים כן אומ' צצרי הצא מנחמה גוי שצא לדין עם ישראל חצרו לא נאמר כן אדרבה דין הישראל הצא מנחמה גוי הוא כמו דין הגוי עלמו צערכאות מעעם דיכל לוור זה הישרי לישראל חצרו אי צחתי מכת הגוי שאיך יכול עליו . וחלם היה קצרת הרשצא יס' . והשחא לדעת הראשון וקיעתו צדורן שלפנינו : שוע הוא מחד שמי שקנה הצית מהגוי אינו מחוייב צחקון תקרת העליה דיכול לוור לצעל העליה אי צחתי מכת הגוי שלא הייתי יכול עליו לחייבו צכך וכבר כתבתי שעי' זאת סקצרא רחוי להורות למעשה יען כי יש להם רחיה כאשר כתבתי שם צקודרסי אחר אומ' צנושא שלפנינו אין אנו לריבין יס' דאליצא דכיע ואפי' לדעת צעל העיבור אין צעל הצית מחוייב לחקן התקרה של העליה דכיע שמוכר הגוי לישראל העליה דברים הים כחלו ווכר לו צפירי תקרת העליה ואם חפול שיהיו עלי התקרה שלו . גם אם ילעוך חיקון התקרה שיהיה על הישראל צעל העלי' והי' כאלו חתנו צפי' על כך . ואם כן גם הישראל שקנה הצית דינו כך . הגב עלמך שמוכר ישראל לחצרו צמל ראונו לשמועון עליה אמת שיהיה על צדית ופירש צמכירחו שמוכר לו קרקע העליה גם כן והיא התק' שאם חפול שיהיה התקרה של הקונה והתנו גם כן שהחתונה לא יהיה חייב צחקון התקרה כלל או שהיו שותפין ראונו ושמועון צצית ועליה וחלקו צזה התנאי המוכר וקנה ראונו הצית ושמועון העליה פשיע' אליצא דכולי עלמא שאם ימוכר אחר כך ראונו צעל הצית צדית זה לדין שדין לוי צחקון התקרה כמו ראונו ואינו מחוייב כלל צחקון התקרה גם אם חפול התקרה היא לצעל העליה ככתבו יס' הראשון שהוא ראונו וכן גם כן בכלן ככה הוא הדין שהגוי כשמוכר בראשונה העליה שמואלה כפי דין הערכאות מוכרה לו וכל מה שחייב דינם הן צחקון התק' הן לוי יס' והיו עלי התקרה גם אם חפול העליה הוא הדין צעלנו צין צעל הצית וצעל העליה . וכל זה אינו אומר אפילו צתם שלא נחפרש צצער המכירה מהשופט הערבי כשמוכר הגוי העליה לישראל הראשון אם מוכר לו קרקע העלי' והיא התקרה או לא כי כפי מה שהשכל גזר ודאי פירשו שם שמוכר לו העליה כלה עם התקרה ואם ככה הוא מופי' אין אנו לריבין כלל לכל מה שהארכתי שפשיעא שבוין שהתקרה היא לצעל העליה שאין החתונה חייב צחקון התקרה עם חפפת כיון שאינה שלו צפירוש . אומם אפי' אם קסם ולא פירש השופט הערבי צצער המכיר דבר ומה עם כל זה כראה לי שאם דין הערכאות הוא כשמוכר העליה קסם שמוכר לו קרקע העליה גם כן והתקרה היא של צעל העליה שאינו מחוייב צעל הצית צחקון התק' כלל אסתפחת דהוה ליה כאלו חתנו צכך צפירוש כצוור למעלה . וצעיני כראה פשיע' . ואם צצעת מעשה היה עונו צעל הירצ הלא הוא הקונה הצית העענה הזאת לפני הדין צדית היה פוסק הדין עמי כי אין מקום לחלוק על זה כלל . ומהעעם שכתבתי . לא מהעעעיים שכתבתי אמת . כי העעם האחרון שכתבתי אלו היה ידע מי שקנה הצית מה דבור הר"ם אמן קהרי שלא היה קונה הצית וכו' אינו עעם כלל כי לא לזה הוועע צלצד הוי גרמא צכוין הסכלות וצחתי ידיעת הדינים לוי שלא למדס ולף עקק צחורה כי אם עוד רבות כהנה וכהנה : מה שהוא צהפך למי שמוחית עלמו עליה ועליו דקרו זכרונם לצרכה צחולין יגיע כפיך כי תאכל אשריך ועוז לך לדעת קלם מהפשיע' זכרונם לצרכה :

קל החכם המעולה כה"ר אברהם שלום ילי • מפני השלום והשנתי אהבת
אש"ז על דבריך שתפסק עלי כי משקת את כלי על דבר הגט
השלום משם • ולולי כן הייתי מחרים כדרכי תמיד כי אראה צעזעור ומצי על
דברי מראש ועד סוף בדברים שאינם ככוחם צעיר ומוסף על זה אופן קדור דברי
המציב כהגדל עלי הכני רואה ושוחק ואפי' כחש לא שומע כי להצניח
דברי אינו מוסק לקיים לוחות התנא אל תאמר קבלו דעתי • וגם צעני הזה
צעלמו ככה עשיתי כעת כי קלם מדבריך לענין דינא נכחני חלי משם מליש
לא כערך • ועוד נטה יד לשוני עלי צננות ודבר כרלונס והגדל ורלתי דבר
ועצמתי

ועם סיוע קדנרי אלה תשכלו מלחמי אומותי ואיני לריך לרדתי

וצפרע לכתחלה היכל דליכא חשש עיגון עס כל
אז רחמי להציל רחמי על קיומם ויהי שאלח מהמקומות
שהיגדו רבנותו ז"ל לקופר הגט עס צפרק המגרש וכחציה
כל הפוקקים ז"ל הוא חציות שהיין חציון סיכחוב כל
אחד בשלטה יודין צקוק וטעמם לדבר שאס יכחוב חיצת
שהיין צבקי יודין שמה יקרה הקורא צפת"ח ור"ל שתיינה
נשים דעלמא חבל צ"י יודין אי אפשר קרות כי אס
תהיין צחירק צקוק ורולה לומר שתיינה אס וכן צחי'
חציון אס יכחוב צ"י יודין צבכרה יקרה הקורא צחירק
צקוק ורולה לומר שחרלה אס חבל אס יכחוב צ"י יודין
שמה יקרה הקורא צפת"ח ורולה לומר שחרלנה נשים דעלמא
ואס כן לא תתיר אותה ליכשא למי שחרלה היא חלה
למי שחרלנה אותן הנשים ולא ידענו מי הן והגט פסול:
הרי הפסול הזה דחציון הוא דומה ממי לפסול שלפנינו
דכי היכי דלשם חצ"פ סכתה שהיין בשלטה יודין שרולה
לומר שתיינה וטעמם מצדד שטעמם מצדד וזאתה מגרש
בציל סכתה חציון צ"י יודין אלו חוששין לומר שכוחו
סחכשא למי שחרלנה נשים דעלמא ולא למי שחרלה היא והגט
פסול הוא הדין כחלן סכתה צ"ח אס מוקם שחמאלה שפירשו
צודאי אשה סכתה ריש לחוש שוכחו היא שומגרש אשה
בחקום שחמאלה אשה אחרת דעלמא ולא ידענו מי היא
והגט פסול ולאומר שיאמר האון דומי אלו הפסולין

הדבר השני שאלחסי צנע המזכר ונראה שגם הוא פוסל אותו הוא שכחתי
ולא צהימי שתי תיבות * ולא תיבה אחת * צהימי תיבה אחת *
ואני הוא שני בכוונה * והיה נראה לומר דלכאורה דאין שנייה כה פוסל והטעם
הוא שכפי הנראה מערשי הדין אין שנייה הכתיבה פוסל צנע חלל צחור וצי
פנים או שיהיה שנייה צחור כגון שעות האיש והאשה וכדומה או אפי' צעופ
וצחנאי שהשנייה הוא יהיה צחור שיוצן מוצה שמשמחו אינו מוגש * כן כח
הרצנים ז"ל פרק ד' מהלכותיו * גם ומה העצם הכשיר הרצנים ז"ל צחורותיו
גם אחד שהיה כחור לתכנס צחור ח"ה * והשנייה חת כתיבה ולא צהימי אין
צו שום אחד מאלה כפי הנראה שנייה מעיקר התורף הוא מוצל * וכבר כתב
הרצנים צחורות ואחרים שם לא יכחז אותו צנע שאפשר שגם כח אפי'
שכחתי צחור הגע והרצנים * שאין צחורותיו ח"ה על פי שהוא שני תיבות
לומר שאינו מוגש * נראה שיש להביא ראיה ומה שלא הזהירו ז"ל עס צפרק
העגש לקופר על זה כי כפי הנראה על כל הטעיות שיש צחורותיו שאינו
מוגש הזהירו עס ושם לא חזר הקופר צחור הגע פוסל * זה היה נראה
לכאורה חלל כפי האמת אינו כן חלל ששנייה היה פוסל הגע כי גם הוא שני
צחורותיו הגדולות וצפרק צחור הגע שחקר תיבה ולא צהימי * ואפשר לפרש
בלשון שאלה לה וצחורות ופערות וכו' לכו' ואינו צחור ליד שהיית אשתי מקד'
זה ומה גרשתי וכו' * כנראה דאם אינו צחור לה הוא מוגש אחרים ואם
הוא צחור לה שאינו מוגש * הרי שני בכוונה ואם כן הגע פוסל *
ומה שלא הזהירו על זה עס צנעין * החרון הוא מוצל לדבר הזה הפער
ואלו שאנו מערשים צחור זה הפירוש מעי שאינו כחור צחור ומה ולא צהימי
הוא ולא צהימי דלצחור צחור וצחור הצחור צחור יסור לפחות ולא צהימי
וכאחות המוסר לא יתעצב הפירוש המכ' * זה מעפיה לחירון הדבר הזה הפער

שאלות ותשובות רבי אבן חביב

חניד פתקים הלכ' לעצמ' כמוטו לגדל חכמתו וזיתו אחרון . גם כי צעל
ההנהגה כחז מעשה שרואה לרבו ואם רבו סמם הוא מהרס ז"ל הרי הדבר
מאוס ומקריא ואשילו היה אחר דולי היה לרס גדול . ואם סופר הגם היה
כוחו כלשונו . הרב הסו' היה כחריס צפני החולק מה שאין כן בשנותיו אה
לשונו כי כל המשנה ידו על התחזקותו . ואם מפני שכתבתי ספרים גלשון רבים
השגת עלי חקן אחת לשונו כתוב בספר .

כתבת עוד ח"ל . עוד כתב כי הגם פסול ומסוס שלשון הגם הוא למכח
ונשון הנוסף בזה הגם דהיינו צאי זה מקום שחמלא הוא שלא לכח
וכראה שאין כוחו לגרש את אשתו אלא במקום שחמלא אשה אחרת דעלמא ולא
ידענו מי היה וא"כ הגם פסול וכו' ע"כ . ומסוס הא ליכא למפסל ביטא כי
צאי זה מקום שחמלא מדבר עם אשתו אף על פי שהוא שלא לכח כי מלאכו דרך
הכתוב לדבר לכח ושלא לכח וכמו שכתב הרד"ק ז"ל במקומו כגון אם חמלא גאל
ואם לא יחל הגידם לי . ובאשה נעוריק אלי צבנד . ואף על גב דיש לפרש שמדבר עם
אשה אחרת דעלמא . יש נמי לפרש שמדבר עם אשתו . ואם כן הוי"ן ירס שאין
מוכיחות רידם שאינן מוכיחות . גענין הוי"ן יר' ואף על גב דעלמא ק"ל דלא הוי"ן ירס
וכמו"ס הרב רבינו נסים ז"ל בריש קדושין לדעת הר"ח"ה ז"ל . ואפי' אם אורה לדברי
כבודך לשון צאי זה מקו' שחמלא' ומשמעו דוקא שמדבר עם אשה אחרת דעלמא .

אפילו הכי הגם כשר דאם כן הוה ליה תכל' וכיון דלא כפליה לתכליה התנאי
בעל והמעשה קיים . וכבוד חורתך יפסל הגם מפני זה הלשון הנוסף צו ללא
לור' . ליחא כדמוכח בטורים (אכן העור קימן קמו' ועיין עוד בהרמז"ס פרק
שמיני מהלכות גירושין) . עכ"ל : גם זה הוא מהדברים שנבדלתי מראות
בכתבך שחשבו לחדש לנו דבר הנודע לרדקי דבי רב וא"כ צהייתי צו ה' למקרא
ידעתי תהלה לאל אצל מה עושה זה לענין גע שלריך שלא יפסול הלשון שום
משמעות אחר שהיה כבוד הגרשין ונכאן אחת הדבר שמלד המעש לי' הגם
נראה שמדבר עמה אצל מלד דקדוק המלה בעלמא נראה שמדבר עם אשה אחרת
ואם כן הגם פסול כיון שאיפשר לפרש הלשון למשמעות אחר . ולא ידעתי אנה
רליח אנה בלשון שמשמעות זה הלשון שמדבר עם אשה אחרת דוקא אדרבא מפני
דצרי דהוא חשש וספק וצפער מהר"ה . שכתבתי ומההוי"ן ותלצין שכונו שלס
אח מושפין שאמר על כמים דעלמא גם כן . ככאן יש לחוש מלד דקדוק המלה שאומר
על אשה אחרת . וה' לשוני שם בצביל שכת' תלצין בשני יודיין אנו מושפין לוור
וכי' ה"ה ככאן דיש לחוש שכונתו היא שמגרס וכו' ואם הלשון לא היה סובל
פירוש אחר לא הייתי תופס לשון חששא כי אם ודלית . האמת שלמדתי ומס דדרך
קל וחומר אם לשסכפי נוסח הגם מדבר עמה גם צהיית תהיין בעלמא בשני יודין
איפשר לקרות צהיירק ולומר שמדבר עמה דליחא תרחי לטיבולא עם כל זה הגם פסול
דחיישין שמדבר עם רבות נסתרות עם שהוא רחוק מאד מן השכל כפי לשון הגם
שהוא מדבר לשון יחידה וכמלאח' . רשאה ושלעמא אכפשיכי כל שכן ככאן דלף
דכפי נוסח לשון הגם נראה שמדבר עמה כפי דקדוק המלה עמא לצדה נראה
שהוא מדבר עם אשה אחרת ואם כן כל שכן דפסול , זה כלל דברי שכתבתי שם
צקודרסי ולפי שאיני צקי דקדוק לשון התרגום כתבתי שכתבתי תהיין בשני
יודיין איפשר לקרות צהיירק . וכעת אני מוסק לוור שלא לצד איפשר אלא
שהיא היא הקריאה האמתית . והקריאה צפת"ח היא נעוה . וה' כי דרך התרגום
כשמדבר על רבות נסתרות לעמיד נוקד האות האחרונה מהשורש צפת"ח ומוסקין טון
צקוף הציצה ויתעבדן ללא פרישן וכן תהיין כשמדבר על הנסתרות אין לריך לכתו'
כי אם יוד' אח' והיא היא צקוף אה האחרונה מהשורש שהיא ה"א וכן מלאחי
צתרגום אכקלום כמלא' צו שהוא מח' כי תהיין ללש' כד תהיין צידו אחת וכשמדבר' התרגו'
על יחידה כמלאח' מוסקין יוד' וטו"ן . צקוף הציצה . תעבדן וכן צהיית תהיין מקפיק
צ' יודיין הא' היא צקוף אה האחרונה מהשורש והשני היא הנוספת תמיד
צקוף הציצה עם הנו"ן . אצל היוד' הג' מעיקר דקדוק הלשון אינה לריכה
כפי האמת ומסוס שמה יענה הקורא ויקרא תהיין צפת"ח הוקיפה והעעס
שחששו ככאן שמה יענה הקורא לא לפי שהיוד' משמשת צקוף חיריק צין
גלשון הקדש צין צתרגום ומששו שמששו תעוה שכתבתי צקוף צידו אחת
נקרא צהיירק ושלא הוקיפו יוד' אחרת כד יקראו צפת"ח ולהווי' על רבות
נקטרות גם גלשון הקדש נמשך זה העוה לרבים צהיית דין שכתבתי תואר
כוחצ' אהו צצ' יודיין לשלא יקראו דין צהיירק והוא עוה כי צקוף והיא
י' לדין לא יש כי אם יוד' אחת . ולמי שיקשה צהייו לתחיק צתרגום מועעס
של ספרי הפוסקים המלאח' כהו' צהס תצ"ת דין צצ' יודיין ויאמר שהקופרים
כתבו כן צכוה . ואמר שאיפשר הדבר שהי' צכוה מהקופרים שהולכו לכך
צהיית דין שלא תחלק צהיית דין אצל צהיית תהיין או תלצין צדלי' אין
לריך כלל כי אם יוד' אחת כשמדבר עם הרבות נסתרות . ורבותינו ז"ל שמששו
שאף כשהיא צצ' יודיין יקרא הקורא צפת"ח ויחשו שמדבר לרבות נסתרות
הוא ומסוס חומרת הגם שלריך שלא יהיה צו שום משמעות אחר בגרשין אפי'
למשוש המועטה שמועה צקוף שאין רחוי לעוה כלל : וצדלי' הקריאה צפת"ח
צהיית תהיין כשהיא צצתי יודיין היא קריאה צעוה ואין קריאה כפי האמת
דקדוק הלשון כי אם צהיירק ותורה על יחידה כמלאח' . וכן נראה מדברי
הרמז"ס ז"ל בפירוש שכתב שמה יקרא הקורא כנראה שהקריאה האמתית היא
צהיירק ומששו לעוה הקורא שמה יקרא צפת"ח . והנה עם זה כתבתי צהיית
הרליה הרבה מאד ומה אם צקוף דקדוק המלה הוא שמדבר עם יחידה כמלאח'
והיא אשתו חששו לעוה הקורא שיקרא צאופן שמדבר עם רבות נסתרות כל שכן
שהיית תהיין שלא תחלק צהיית דין אצל צהיית תהיין או תלצין צדלי' אין
בלפנינו צחלוף הלשון וממלאח' לנקטרות . ומלצדה יש לי עוד רליה מלשון
הגם בעלמא והוא צפסול וד"ן כשהוא כתוב ציוד' . ולדריך שמה אומר דהגם
הזה כשר מעעס שכן הוא דרך המקרא אם כן גם ככתב ודין ציוד' יהיה כשר כי
צתרגו כלס הם ציוד' ויחיד היה נראה לפרש שהוא תרגום זה מלפרשו לשון דין כי

ובעלמא שמששו חרפתי וסתקתי . ואעפ"י . ואעפ"י שמה אה אצל דעתי
לכנה החכר ואפי' על כל דריך צקוף לענין דין . ואולי גם כן אמתא אצל
על כל עקירטחך עלי .

כתבת ראשונה ח"ל . ראשונה חממתי מאד על הצורך . כי יוד קרת קא
חיינא צדריך . כתב כבוד חורתך לדעת הראש"ד ז"ל הגם פסול
כשלא נכתב מקום האשה ועמו הסכים הרש"א ז"ל . צקשתי ולא מלאחי
אלא צמניד משה שכתב והרש"א נכתב דין זה . וידע אלוהי כי לא ילדק
נמי לוור לשון ועמו הסכים הרש"א ז"ל . דוק ותשכח עד כאן לשונו : לא
מלאחי ולא רליח אינה רליח : והחיותה מעוהה על לצד שמה שלא תראה
אמה הרי הוא צביל יראם ובל מלאח' לכל . דע שכתבתי ויחידה כחז הרש"א ז"ל צהייר'
מה שכתבתי פעמים שלש' ואעפ"י לך א' מהם וז"ל .

שאלת אחי מיוסני מיוקתה הלך לעבו וכחז שם גע לאשתו ולא מששו
לכתוב צו אלא שמו ושמה אצל לא כתב צו . וכל שום ומיכא
דלית . ליה ודלית לה . וכן לא כתב לא שם עירו ולא שם עירה אלא שם
המקום שכתב בשם . מי מעכב או לא . וליחא ולאשה לא טרע להם שם אחר
אלא אהו שם שכתב צביל צלד .

תשובה חייכתי ומיכתיחתי אינו מעכב אם אין להם שם ומיכא ידעתי
ואדרבה וכו' . אצל כשלא כתב שם עירו ושם עירה הדבר מקופק
הרבה צהיין לפי ששכינו צפרק חורק שמה שמו ושמה וכו' והאריך צדליות
לפסול וכתב אחר כך חלתי אפי' צדענד מעכב שם עירו ושם עירה כשמו
ושמה אלא ספקו לי ומקומו אחר' ששכנו צפ' השולח צדליות היה משכ'
שמו ושמי' שם עירו ושם עירה חקין ר"ב שהיה כוחו חס פלוני וכל שם שיש
לו אשה פלונית וכל שם שיש לה ולא חייכא שמוקוס פלוני וכל שום מקום
אחר דר שם וכן צפרק כל הגם הכוח עופסי גענין לריך צהיית מקום
הליש ומקום האשה ומקום הזמן ולא קחי מקום עירו ועירה . אלא שאפשר
לדחות בזה דהכל צכלל שם האיש ושם האשה ששום ושם עירם מודיעים אהם
ואח' מקומם ועל כן כתבתי הגם שהי' אללך שלריך לכתוב שם עירו ועירה
ומקומו שדרו שם . וכן מלאחי לראש"ד ז"ל צפרק גע פשוט גמר' שזכיר שם
הליש צביל שם . וכן מלאחי לראש"ד ז"ל צפרק גע פשוט גמר' שזכיר שם
למכתחיה כי כתבתי שם עירו ומהיה מחא נמי דנפק כתבין דלא קני לן
צהיית מחא דרליח צה השחא דלי קני ליה צהיית ליה למכתחיה וממתי ליה
לחינתיה דהליך מחא ה' הא ליה צהיית שם עירו ושם עיר' דהליך אלא שמה
עינה לריך לכתוב שם העיר שילא משס' . ועוד כתב הוא זכרנו לצרכה שם
ז"ל ונמי שחיינו שאין שם עירו ושם עירה מעכב' צביל אלא אם כן שמה ששם
דקדקתי צהיית' שמה שמו ושמה שם עירו ושם עירה עוהה הוא דאם כן ליחוס
דליחא אי ליכא יוסק צן שמשון החא וליכא אחריתא צהיית כתב' הליך
גיטא החא קחם וממתי ליה להחיה מחא לחינתיה דהליך אלא שמה מיינה
שם עירו ושם עירה מעכבין עד כאן : זה נראה לי עיקר ואף על פי שהרב
צביל העעור ז"ל כתב שאין שם עירו ושם עירה מעיקר חורק הגם . אלו אין
לנו לקמוד אלא על דברי הראש"ד ז"ל שהוא רב מוצק עד כאן לשונו : והכ
רוח צהיירק כי אמת יאנה חכי ולדקו דברי . וערס צוא מלאח' אשך לריחתי
דוק ותשכח הייתי מלוה ועומד . והאמת לא מלאחי לצי לחשו צעלם על לב
שום אדם לוור שמה שכתבתי ועמו הסכים הרש"א ז"ל הוא מלד מה שכתב
צביל מניד משס' . כי חקק ליכנו הסכמה גם חשכתי שחמאנו דברי צהיית
דענידא לחינאיו' והשומע ישמע ולצבו צין כי שחשבונו כתב הרש"א מה
שכתבתי צמו' . וכל שכן שלא חשכתי שליח כמוד היה חושד אהי צכך חמס
עמה כי רליח צהיית העולה על רוחך רליח לתקן לשוני שם ומליתי פריך שחביה
צקודרסי שם צה הלשון . ועמו הסכי' הרש"א ז"ל הלכה למעשה שמי' שלש
צחשבונו' . אחרי שהביא רליח לב' לדרי חקק שכתב כתב צביל מניד משס'
עליו שכתב דבר עם כל זה וכו' :

כתבת עוד ח' לשונך . עוד כתב כי לשון הקפרים המלאח' צהיין כה הוא
ודרה צאשר דרה : קפרק העעך כי רליח לוור דרה : צאשר דרה .
ועוד מלאח' כינו הקפרים הגהה אחת בעלמא עד כאן לשונו : לא ידעתי אנה
פנה עול דרך ארץ ומדת המוסר שקדם לחורה כ"ו דורות מליש כמוד שלא היה
לך לוור אלי שטעיתי ואם חממה אין כאן קרוב לזקנה יש כאן . ועוד לו הוכח
שהיינו שייס צמין לא יאמי' העעך אלא כשנמשך אי זה עוה דין לקולא או
לחומרא או שנמשך עוהה צהיירק אי זה לשון צקוף אח' וצכאן אשאלך והודיעני
מהו החילוק שיש כלל צין ודרה להדרה לשון דבר צעולס . וכל שכן לעני'
תפיקתי על כוח' הגם למה שנה לשון הקפר שחמאנו לכצתו סקפרי העעני .
ועדיין לא ידעתי מי הגיד לך שהלשון האמתית הוא דרה . כי הנני מעיד
לשמי' שצקשתי עמה ספרי השאכנאים המודיעין' שכתבן וכחצו צהס ודרה .
שהם ארמיציו' לדקדק צהיין ולומר שדקדוק הלשון נותן כן והדרה הוא נעוה .
מה כי היא הידיעה צהס להודעת הדבר צהיין או אהו התורע ומי היא
אוהו צו . ובשלמא כשהוא דרה צקוף פלוני הרי הוא קימן להתורע ומי היא
האשה . חמס' דרה צאשר דרה אין צו שום קי' להודעת האשה ההיא לציח'
עליו ה"א הידיעה . ולכן הלשון האמתית הוא ודרה כמלאח' כתוב צקפרי' . ואם
לשונך שכתבתי רליח לוור הוא מודיע נראה דגם צקפדך כתוב ודרה אלא
שחסיכיה דעתך שרליח לו' שאני והקפרים מועעס . ויהי כן או לא תומתי
מאד מוזק על חפיקתך עלי צה צקפרי העעני . ומה שלצו חומ' לי הוא שלחיתך
מודל צהיירק להחוכה צדית עם כהרצ רבינו יעקב ישראל הכך מודר לכלנו
צמדה אחת : ומה שכתב' מלאח' כינו הקפרים הגהה צעלמא אומר הלא
אם קטון צהיירק צביל ההגהות מיימוניות גדול הוא צהיירק כל ישר' כי כפי מש'
צקלנו הי' חצרו של המדרי' והראש' ושלשם תלמידי מהר"ם אשר כל השאכנאים

כתבת עוד ז"ל . עוד כתב עוד ים צבג הכוזב בגמגום אחר וכו' והא כי
נקב צבייר וכו' אחת ארוכה ונגיע סופה עד הנקב ואינה מוקפת
גויל ודודאי כי זה פוסל בתפלין או בספר תורה עד כאן . אבז טעמיה דמר
אשתלי דינא דדודאי אין זה פוסל בתפלין ובספר תורה כדמוכה צפרק הקווען
רבה צהנא עוצרי איפסיקא ליה כרנא דהיא אפסיקא ליה ו' דיהירו . וכי
תינוא דהיינו דוקא כשהיה לו שעת הכשר ואחר כך נפקק צנבק אצל כשלא
היה לו שעת הכשר ככדון דידן שהיה כותב ופגע צנבק לעולם חומר לך דפוסל
בתפלין ובספר תורה . ליתא דפרש"י ז"ל ו' דיהירו אינע צנוקס נקב .
ומשום דבעת כתיבה פגע צנבק ואפילו הכי כשר אי ינוקא דלא חסום ולא
טעם קרי ליה ויהירו . והא דכתב הרמב"ם ז"ל נקב העור אחר שככתו וכו' כשר
דמשמע חל כקו ומתחלה ופגע בו בשעת כתיבה פסול משום שלא היה לו שעת
הכשר . ליתא דהא נמי כשר והא דנקט חאי לישנא משום דלידך לישנא לא
מלי למנקט דהא כתב צרישא דעלתיה עור שהיה נקוב לא יכתוב על גבי הנקב
עד כאן לש' . אלו לא השגת על דברי זולתי צוה גם אני אודך שהדין עמוך והיא
שאלת והשגת חכם מוכין אל האמת צאונת כפי דברי קלה מהפוסקים . ואפילו
הכי חף על גב דבבבא זעירא אמרנא ליתלחא לא הוה לך לאחורי עלה וליווער
דאבז טעמא אשתתלי דינא כי ת"ל ים ויש ימים ושנים שראיתי כל דברי הספרי
אשר כתבת צוה וכפלים לחושיה . והלכה למעשה ציווי הסופר המוצקת כח"ד
יוסף לטון כ"ע צלו לפני פעמיו רצות תפלין שרגל הב"ק פשוטה שלחם הית
ועיני כסוף הקלף על פי הקק גוי' ומתחתם ופסלתי אותם לפני הרבנים שהקדים
כ"ע על פני קצרת קלה פוסקים שככתו כן צפי' ולא היה פולה פה וחולק
דדבר כלל . וקוד' שאניא רחיה לקיום דברי חומר לך שמוקד' שצאת ומלשון הרמב"ם ז"ל
נרא' שהוא פסול כשלא היה לאות שעת הכשר וכדצריך עלאם שדקדקת מונה שככת
הרז ז"ל נקב העור אחר שככתו והדחייא שדחית לאו ויתלחא היא . דודאי נראה
דמאי דכתב הרז לא יכתוב על גבי הנקב לאו לכתחלה דוקא אלא אם כתב פסול .
ואם תאמר לא אלא לכתחלה אצל אם כתב כשר . לא יונע או ר"ל כשר
בתנאי כמריקא אחר שככתו או שכשר צלי שום תנאי . ולוור שכשר צלי שום
תנאי אי איפשר טעפסל יותר כשהיה לאות שעת הכשר ומכשלא היה לה שעת
הכשר ואם תאמר שאם כתב כשר ותתנאי תנאי כשנקב אחר שככתו איכ תי"ל
לרז לצבא כן ולוור כתב על גבי הנקב או נקב העור אחר שככתו אם נקב
וכי' אצל כיון שלא כתב כן נראה דמאי דכתב לא יכתוב על גבי הנקב לאו
לכתחלה דוקא אלא אם כתב פסול והעצם אשר כתבת דלא הוה לאות שעת
הכשר . הרי שמדברי הרמב"ם עלאם שהצאת לצעל דברי תתקיימו . האמת
שלא על זה צלצד קומכנו לפסול התפלין הכוזב כי ים לי ספק ממוקם אחר
אם זאת היא קצרת הרמב"ם ז"ל אחרי שכשונת הדברים הפוסלים צב"ת לא
הזכיר כלל ומה אלא שכנגדה הוה צאות דכראה דאף על גב דטעם פסול כשכנגע'
הוה צאות הוה משום דליה מוקפת גויל דוקא בשחקרון הקק גויל הוה מעט'
דבקת הוה צאות לא מעטם נקב . הרי שמדברי הרמב"ם ז"ל אין לנו הכרח
חזק לפסול . האומנם הדבר אשר קומכנו עליו לפסול הוה על פי הירושלמי
שהציא צעל הגהה שגריך הקק גויל תוך האות כשנקב העור שם וכו"ש שגריך
הקק גויל צכל לרדי האות ומצחק וכן הוה מוצאר שם צירוש' עיני' עליו . ואם
צאנלי

כתבת עוד ח"ל . עוד כחצ וכפי שהנורה או התנור הקדומי' או המטאמורפוזיס
מדרגת עם הנמלא או הנקטר ככה הוא הורה או התאר . משל לז' אלח
קמורים בפוקו' וירא חותן משה את כל אשר הוא עושה אשר אחה עושה עב"ל .
לא גזרה או תנה ולא קודמת ומתאחרת ידענא אלח כנויין ידענא שהם יצ
ושנים מהם שנים לזכר ולנקבה דהיינו כל מדרג צעדו צין צכנויין צין צפעלים' .
וכפי הכתי שחטיל על ההורה או לפכיו או לאחריו כך יורה . והמשל שהצחצח
הוא צצניל הכנוי כדצני הוא עושה אחה עושה עב"ל . אם מרוב חשקך
להציג על דצני אינך יודע והקך עולם עייך מלאות מה אוכל עשות . ודצני
שם צקונדקסי הם מוצחלים ומצוררים לשמותי העיין כל שכן לחדי הראות כמור
אלח שלקצנה המכר הקך כוצץ עיין ואיך רוחה ותרכיב הדצרים לחצר הפועל
והפועל' להיותם א' . הקימן שאמרת' אני שיורה על הנקטר או הנמלא צייתור
אות על השורס או חסרונה . הוא המורה על הפועל אח לא כמלא צלסוכט
הקדום' כי אם צצנר צצחיר לא צצוה' . והכנוי שאמרת' אח הוא הקימן
המורה על הפועל ואילו לא כמלאו צצוה כמו צצנר או צצחיר משל לעצב פקד
פקדת פקדתי שלנקטר לא המלאו שום אות על השורס ולנמלא הוסיפו אות' פקד
ולעצב צעדו היסיפו ת"י . וצעחיר הוסיפו צחחלת הציבה אותיות' וצלצנת

שאלות ותשובות רבי דוי אבן חביב

סי' קמ"ג). חז"ל כשצא לעסוק שליח אחר אין לר"ך שיהיה צפוי אלא אחר צפוי בית דין הרי פלוני שלוחי. אלא משאוי דברצור צעלמא משוי שליח ואפילו שלא צפוי ולא צעיק שטר שליחות כלל: ומה שכתבם שהשליח הוא כאלון לומר שליח צ"ד חיי משאוי דלא קני בלאו הכי הא ודאי ליחא דהא בלחך ישראל קיימי וצאריך ישראל שליח ע"ש שלא צ"ת דין כדאיחא שהלכות הריא"ף ז"ל פרק כל הנט אחר רצא ושלוחי צא"י עושה כמה שלוחי פירוש שלא צ"ת דין לפי שאינו לר"ך לומר צפוי ככתב וצפוי נחמס. וכן פסקו הפוסקים ז"ל. ויהי לרציו חס ז"ל דמלריך עכשו צב: וקוס לומר צפוי ככתב וצפוי נחמס ומסר דכ"י בידי לר"ך לומר שליח בית דין חיי עכ"ל. גם צוה פליאה דעתך מומי כי לא ידעתי בזה חשכתי שדבר שאני צעלמי הבאחי רחמי מדברי הרמזים ז"ל צפ"י חאמר אחא דלכז ריהעא אשחמועיה. ואם מפני שכתבתי חיי למדקדק דבריו וצעינך כ"י שהוא פשוט בלשונם ז"ל זה היה לך לשאל מומי. ולכן הטו חזק ושעמ דברי וחדע כי לא כפלו שם צמקרה. ורחשונה אומר שהלכה למעשה הכי הוה אפילו בלחך ישראל שיאמר השליח צפוי ככתב וצפוי נחמס כי כן כתב הר"ן ז"ל בשם הרמז"ן ז"ל דהאידנא ארץ ישראל כחולה בלחך לגנון דליכא בתי דייסי דקציני. ואחא ככתב הדיון הזה בשם רציו חס. וכן כראה מדברי צעל הטורים. ולדעתי שרציו חס לא דבר בלחך ישראל אלא בחולה בלחך וכונתו דאפי' צמקוס ח' ומשכונה לשכונה דומיא דהאידנא דלאני בני מחאח דיידי דעלה אומר למולתיה רציו חס ז"ל וכן כראה מדברי שאר הפוסקים ז"ל שהעתיקו דבריו י קושטא דמילתא דליפטר לוינף ומה בלחך ישראל נמי ולדעתיה דכא הכי נמי ח' על גז דהוי ז"ל לא דבר כי חס בחולה בלחך. אצ"ל לפחות הר"ן והרמז"ן ז"ל כתבוהו צפ"י. גם קלח מהאחרונים ז"ל ועל פיהם ראוי להורות בודאי וכל שכן חס הוא דעת רציו חס גם כן כמו שכתבתי ואם כן צומננו זה ארץ ישר' בחולה בלחך לגנון. וצוה כללתי מקוף חפיתקד עלי כי חשבת שחדשת עלינו ההלכה והארכת להציא דברי הר"ף עס שלצוקף חזרת צד על כרחך ולא מעתיק העעס. ואמרו חכמים ז"ל אומר שהרריצ"ש ז"ל כשאל על זה הדבר והשואל הציא ראיות לומר שהשליח השכי כאמון ח' על פי שלא היה מציא שטר שליחות בידו. כל שכן באותו הכושר הבאחי. ולא היה מקויים. וגם הרב הושיע הכ"י עמו והאריך צראיו בחשבותו. ובצוקף דבריו כתב זה לשונו ואשר ככתב עוד וכן כראה מלשון הר"ם פ"ה מהלכות גרושין שכתב הוציא גט מומי. למקום בלחך ישראל ומהלך או לכס וכי' וזין לר"ך עדים לחזר ולעשות שליח צפויים. כראה מדבריו שאין לר"ך עדים לשליחותו. גם צוה ים לדרות לפי הספק שלך שזה בלחך ישראל שאין לר"ך לומר צפוי ככתב והרי השליח השכי כמו הראשון. אצל צמדינת הים שלר"ך לומר צפוי ככתב וכי' עדיין ים לספק ולומר שיפה כה הראשון מן השני אלא שצמדינת הים לא הזכיר הוא ז"ל רק שלר"ך בית דין כדי שיאמר צפוי ככתב אצל חס נחמס הגני בחומותיו ח' על פי שכתב שליח לשליח צ"ס לצין עלאם עד שהגיע גט ליה היה זה גט כשר. ואם מלכד הצ"ד היה לר"ך שיציא עמו השליח הצ"ד עדים על השליחו או שטר שליחו היה לו לר"ך ז"ל לפי כן ולחת עעס ללריכות העדי' כמו שנותן עעס ללריכות צ"ד עכ"ל. הכך רואה צעיקד דלא אשחמוע לי דברי הרב ולא פירושם וכי הוספתי על שמועתך צוה גם כראה שצמדינת הים ים רחמי לרין הזה מדברי הרמזים ז"ל הוא מהלשון שכתב הוא ז"ל ואין לר"י עדי' וכי' או מהדקדוק שדקדק הרריצ"ש ז"ל לא מהלשון שהצאח אהא מהטור כשצא לעשו שליח ח' לר"י וכי' בתי רצ"י חיי יודע הדיך חוכל להציא רחמי משם ומה עושה היות השליח השכי אפי' השליח ח' או לא לענין עדי שליחות או שטר כי הנה על דבר צממוץ יכול אדם להרשו לחצרו שלא צפוי ולר"י עדי' :

ומה שכתבתי שהגט פסול מלד שני שם האשה. דע לך כי חיי לא חקרתי בראשונה צוה כי לא נחשדו שום בית דין על כך וכל שכן צ"ד מומחה ולחשוד אותו בחסרון בקיאות הלשון אי איפשר דהרי הוא צקי בלשון וצממועיו ואני חיי צקי צו גם כי אין עעס לשמות. אמנם אחרי רואי דברך חקרתי מהעורצים הנמלאים פה ואמרו לי כי נמלאו בלחך המעצב נשים למאות ולאלפים שמועות גזול. גם זאת האשה שמה העקרי היה גזול בלחך. אח זה רחמי ונחון ח' לצי לכחצו לך בחשבות שגותיות על דברי צקולר כי לפי האמת עוד צפי מילין והנחמס שלא להטריח ואם ויעצו בלחך צעיקד ויכנסו בלחך הר עוב. ואם אין וחרלה להשיב עניהם כדכור וצלכד צעלמא שיהיה בלשון נקיס ודרך כבוד כי ח'יהו מוכזר וכי' דבר אחר חיי מורידך והוא שלא חקוק מומי שאכתוב עוד דבר הזה אפילו שחשיב על דברי וחשלה חלי חשבותך וכן דברי חמוד כשחיי רואה חוכן הדברים ואמתתם והצור צבור. ועל כיוצא צוה לצי צקרי בושא וכותן צדין עס נפשי ודן. אינהו צדיהו ואכן צדידן * וכל חכמי לז לן יהן מורן :

עוד רחמי להודיעך דבר ח' צעיקן זה הגט והי' כי כמלאת תשובה אחת מהרריצ"ש ז"ל ששאלו מומי צגט שצא ממוקוס אחר וכתב צו. אמת פלונית הדרה צמוקס עליוסיין והיא לא היחה דרה שם צשעת כחיצה הגט וגם לא עתה צשעת נחמי אלא מקודם היחה דרה שם. והשיב דחר על כל לרדי ההרה והגט פסול מעט דנה שם עי' והצור צגט צעעס וכתב אחר כך. חה לשונן. לצד זה מלאח שכלאח שמה שכתבתי צגט הדרה צעלמא צ"יחורו שהיחה דרה מקודם ומלת הדרה היא לעליל כמו השגה עם נעמי שהוא לשון עצר שהרי לא כתב הדרה עכשו או דרייתה שיחא ומשמעו עכשו. והאריך צחת עעס למה כתב הצעל צוה האופן * וכתב צקוף כי רצא דעלמא יצינו לשון הדרה הכחצו צגט שרולה לומר עכשו חה עפי' ארגילות להזכיר צמין מקוס דירת האשם ויחשצו לכאורה שהי' שנה שם מירה ולזה כשחתי ונחתי עס חכמי העיר ויש מוסר שהורה להקל ריש שהורה להחמיר ומפני החומר שיש בשנה שמו ושמע

באולי החלוק עלי לומר דלא קימא לן כההוא ירושלמי הרי לפניך הרי המאירי צמקדו קריח ספר שכתב צפירוש כדברי. שכל שאין האות מחללה עוקפת גזל צכל לרדיה מנחחן שהיא פסולה אפילו לחלודו שלכו כשצא לפרס האיה דאמרי קרע שצא בחור שני שטרן יחפור. בחור ג' לא יחפור כחצ שם ח"ל. ונראה הדברים צפירוש קוביא זו שכל שכתב הקרע צחד האות אין לו חקנה צתפירה שהרי מכל מקום אין כאן אות שלימה שהרי ח' צניקצ אמרו שחם קינצ ומחללתו ר"ל קודם כחיצה חס הדיו חיי עוצר עליו פסולה אלא שכל שהדיו עוצר עליו חיינו קצא אצל חס קצא אחר שכתבנו אמרו על זה צמוי אחר אשילן צר כרצך קינצ חוכו של ח' כשרה ירכו פסול אחר רבי זירא לרדי ויפירשא לי וממיה דרב יהודה קינצ חוכו כשר ירכו חס נשחיר צו כמלאח חס קטנה כשר ואם לאו פסול ואמר עוד שם אגרא חמוה דרבי אצא איפסיקא ליה כרעא דח' דהעס צנוקצא אחא לקומיה דרבי אצא אחר ליה רבי חס נשחיר צו כמלאח חס קטנה כשר ואם לאו פסול וכן שנינו עוד שם רמי צר חומי אפסיק ליה כרעה ד"ח"ו דויהרג צנוקצא אחא לקומיה דרבי זירא אחר ליה ז"ל חיי' יוקא דלא חכים ולא טפס ח' קרי ויהרג כשר וחי קרי ויהרג פסול * וחוכו וירכו ים מפרשים חוכו רגל השמאלי שהוא צפנים מן האות וירכו רגל הימני ולא יחזור שהרי ח' צקולו של יו"ד הוא נפסל כל שכן צניקצ צין צרגל שמאל צין צרגל ימני ומה צין זה לזה אלא חוכו הוא הגזל שצחל הא' ומאחר שאין הקצב טוגע בלחך חס ואף מהחלה יכול לכחצו צדדן אצל ירכו והוא ח' זה רגל שנה ח' ימני חן שמאלי חוכו צו שני חקוכין ח' נשחיר צו כמלאח חס קטנה. והשני כל דיטוקא דלא חכים ולא טפס קוראו כחקקו ונראה הדברים על שני חקוכין חס שעל שני ימני נקצים חס ושיניהם שים צין צמקד חורה צין צתפילין ומחוח חס אלא שהספר ים לו הכשר צתליה ציני חמי ויגרוד חס שלפנים לגומי אצל חפילין ומחוח חס חולין צהם חס מכל מקום כל שצא לחקן ח' צמקד חורה ולא לחלוח חקון זה שוה. צין צמקד חורה צין צתפילין ומחוח. ואף על פי ששמועה זו צתפילין כאמרה הוא הדיו לחצרו דמאי שח' ואף גדולי הפוסקים הציאו חס שחיהן צמקד חורה. ויחללה דברו צנקצ שהפסיק שפת רוחצ הרגל שהוא עצה ויכיצ מלכחו מלד רחצו צשפת רוחצו אצל חרכו כשאר קיים מלד רוחצ מלד האחר וקאמר שמאחר שכתבתי כארכו צלא קצב כמלאח חס קטנה רולה לומר דקה כגון ו"ח או יו"ד כשרה שהרי חס עשה הרגל ומחללתו חס כשר. ואחר כך דברו כשניקצ צתלמא חס הרגל עד שנפסק הרגל לרו העליון מן החחתון וחקון חס חלוי שיהיה הקצב דק כל כך שאין ההפסק מונע הקריאה המחוקקת לחיכוך צינוני שחם הוא חסם ציוחר ח' צהפסק לורת-האות קוראו כחקקו ואם טפס ח' צהפסק דק שצדקין חיינו קוראו כחקקו שרוח קיעעא שוצרתו והפסק מועע וצלכלו אצל כל שחיווך צינוני קוראו כחקקו אין כאן הפסק לורת חס: וקינצ מחללו מיהא שהוא כשר פירוש ח' כשהוא סמוך כל כך לרגל ח' שלא כשאר גזיל קצינו של הולכנו לגזיל מקיפה ולר' רוחותיה אלא צרוחת שסציב כל האות מנחחן אצל והצפנים לא. וצירושלמי כראה צהפך צראשון של מנלה חמן חמי ח' אשילן צר כרצך קינצ צאעלע חס היה גזיל מקיפו מר' לרדין מחוכו כשר ואם לאו פסול ואמרו עוד שם ח' צעירא צמק רצ חקרא קינצ צירכו חס גורדו וכשחיר צו יך קטן כשר חו צאה כרציו ח' ואחא חזרת לרציו של אשילן כלל. חסו צשהי' שיש לו חוך נקט חס נשחיר צו כמלאח חס קטנה וצ"ח. שאין צו חוך נקט או יחיו קרי לה שפיר אלא שיש מפרשים צה שחעי' שאין חלק גזיל קציב האות הואיל ואם גורדו נשחיר צרגל כמלאח חס קטנה והקף גזיל כשר ולאשיין אין חקוכו מועיל אלא צהקף גזיל שלא נגרר חס עד כאן לשונו. וצודאי כראה שרדעמו ז"ל גם לרעה הרמזים ז"ל כן הוא הדיו מללא הציא קצרתו כלל גם צדרי הטור אחר חיים ים לרדיק שרעמו היה כן גם הרמזי ז"ל כשצא לבחש שאין דבוק האותיו פוסל צגט חפס צמוקסל שחקרון הקף גזיל מלד מלד שטעל הגזיל פוסל צתפילין וס"ח כמו חקרון הקף גזיל מלד דבוק האותיות שכתב צגטי' פרק המציא חכין עלה דהיה צין שטה לשטה מהו ואקשי' ותיפוק לי דקפר אחר אחר רחמנא ולא צ' ספריס ומחור לא לריכא דמערי. מכלן דאין דבוק האותיות פוסל צגט דהא קאמר דמערי ולפי הפטנ כראה שכתבתי האותיות שלמטה בלחיות שלמעלה כגון לוחר הלח"ד דבוק למעלה או רגל הקו"ף דבוק למטה ואפילו הכי כשר ואחוס שדוחים זאת הראיה ומפרשים כגון שולאר הלח"ד ככנס צחלל החי"ת צלי דבוק או רגל הקוף צחלל העי"ן אינס אומרי ככוי' דלשון מערי צדבוק משוי כמו כדלדלה הכצ' ומפורי צטרפסין. ועוד דפסול דבוקה צס"ח מפני שאינה מוקפת גזיל מארצנו רוחותיה וחי צעי צגט הכי חיי צעי צין שיטה לשטה הרי כיון שהייר שצין שטה לשטה הוא לצעל הכס לא כשאר האותיות מוקפות גזיל מארצנו רוחותיה ומחי קא מנעיה ליי אלא ודאי אין צגט פסול דבוקה עכ"ל. מכל הלין רצווחא עשיתי מעשה ופסלתי חפילין הנזכרי' ציינים הראשונים וגם עתה מנחחן כחצתי מה שכתבתי. ולדעתי שגם אחרים כתבו כן אלא שהספרים אינם נמלאים צירי כעה. וכי חאמר חלי שאח"ה"ל היה לי לכחצו בלשון צודאי פסול כיון שיש פוסקי' שאין כן דעתם גם רש"י כן כתב צפ"י לזה אשבי שלוחות שלא הייתי כותב כן לעשות מעשה צט"ש שלפנינו אדרבה לצטלו לכן לא הארכתני צציוור הדברים בשליחות לא צוה ולא צצא אחריו. ועם כל זה חקן לשוני וכחצו צקוכרדיק' שם וצודאי כי זה פוסל צתפילין או צמקד חורה לרעה קלח מהפוסקים:

כתבת עוד ח"ל. עוד כתב גם שליח השליח לא הציא שטר שליחו. וכי וגם צציל זה לא הייתי מונע מלחת הגט המוכר כי עס היות לא ככתב צמקד הפוסקי' זה הדיו צפרעות עם כל זה הוי' מוצאר שהשליח הזה כאמון לומר שליח צ"ד חיי צלי שטר שליחות עד כאן. אצב ריהעי' אשחמועיה חס. דצהדיא חיי' צהלכות גירושין צהרמז"ס פרק שניני (וצבור אצן העיר

הדבר השני שחלל צנע הכזב הוא שחלל חיצה ולא צהחצי כפרד ולא מן צהחצי ואמר שהוא שינוי צבונה הגירושין שאיפשר לפרש ושצקית ופערית יחיי וכו' ואינו ככר שחל חיו צושה לה הוא מנרש אותה ואם הוא צושה לה שאינו מנרש אותה והרי שזה שני צבונה הגירושין והגע פסול זהו תורף הפיקול השני . ואני אומר כי גם שהפי יחי אחי די לנו כנדרוש אותו לפניו ולא לפני פניו כי הוא קודם זה הלשון לפעמית ושצקית שלמעלה לומר שחל חיו צושה לה הוא מנרש ואם הוא צושה לה שאינו מנרש וזה חיו כי לא כעמוד אותו אלא כעמוד לו והוא וכל שום ואינאל דלת ליכי ולא צהחצי כלי גם כי אני מרצה ליכי כינייים לא שחל כינרם של צושה ליכי וזה הפי צין

כתב החכם המזכיר רחמי' גט א' שנעשה בלפת חו"צ צבית דינו של החכם השלם כמה"ר יעקב י"א כפי דבר המוליאו וכו' ולצי' אומר לי שלא ראה חגט ההוא ביה דין הדרך המזכיר יל"ו אלא שמקד על הקופרים יתן כי יש צו צ' דברים פוסלים אותו צוודאי' וצפרע לכתחלה עד כאן לשונו: הנה כי בתחלה דצרי' עשה חכמה צמה שאמר לו לכו כדי להרחיב הדבור צפיקולים והי' לו לחשוב כי גם שלא ראה הרב כ"ר' הגט צומן שילוחו כיון שכחצו צליוורו וע"י קופריו לא היתה צאה חקלה על ידו ואם היה רואה צו פיקולים וצווארים היה לודק צהתללות הרב כ"ר' אצל לבדות מלצו פיקולים שלא התכדו צצום ספר צעולם כאשר אצאר צע"ה ולתת התללות צעד הרב שלא השגיח צאותם הדצרי' צשלא ראה חין ראוי לגמול לו חסד על זה: והדצרים שמלא צגט המזכיר הם אלו חה לשונו ראשונה שכחצו צגט צצוים צרעות נפשי' וכו' אנת אנתחי גזול צה שמה צחי' זה מקום שמתלא וכל צוים אחרן וכו' והלשון הבקוק צחי' זה מקום שמתלא הוא תוספת מצאי' לידי צרעון ופסול הגט צודלי חוץ מפני שמסר מקום האשה כי עם היות שלדעת הראצ"ד הגט פסול כשלא ככתב מקום האשה ועצמו הסכים הרצצ"א ז"ל עם כל זה אחרי צצורו העונות הגרוס וכו' עד כאן וגם כי כל זה האריכות לא היה לריך הרי חדש לו עדות על הרצצ"א ז"ל שהסכים עם הראצ"ד ז"ל ולא לרק צעדוהו כי הרב צעל מביד משנה נאמו אללנו יותר: וכחצ כי צעל העטור היה מוכשי' ושהרצצ"א ז"ל כסתפק צדין זה ואם כסתפק לא הסכים לדעת הראצ"ד ז"ל גם כי יהיה הספק לחומרא' נחזור לענין הפיקול שכחצ כי זה הלשון הבוקף שכחצ צגט חיוור מורה על מקוי' האשה כלל כי היה לו לכחצ צחי' זה מקום שמתלא: שמורה על כקצ' מאלתם צלשון חספ ותרובית יחיכי' ליכי' וכו' אצל עשה שלשון הגט הוא כמדצ צעל לאשה עלמה זה הלשון מורה על נקצה נסתרה: נראה שאין כוונתו לגר' את אשתו אלא צומקום שמתלא אשה אחרת דעלמא ולא ידענו מי היא והגט פסול כמו אם עשה שליח לגרש אשתו צומקום פלורי' וציישי' צומקין' אשר דפסול זה חורק דצרי' צזה גם כי הוא האריך צסיפורים והנה מצוי' ומצוי' לכל מצין' עת תלמוד הכרה הפים' הוא הכרה הירקות לפי דצרי' כי כיון שאי אפשר שלשון צחית מקום שמתלא דצב עונת מולד כי היה לו לדצב צוטכ כלשון כל שאר הגט אם כן הוא מדצב על אשה דעלמא וכמו שחזר לצאר צפי' אחיכ שכחצ ח"ל אומם חיבת שמתלא מורה על הכסחרת ויש צעלמו' קיוון לשחורה על הכסחרת צמה שלא אחר שמתלאי' והוא הפך ומקטון דצורו למעלה שמדצב עם המתלאת ואיכ' נרא' שלא תלה הגירושין אלא צומקום שמתלא אשה אחרת דעלמא ולא ידענו מי היא וכו' מ"כ: ההצ צפי' שעומם פירושן שמתלא אשה אחרת דעלמא הוא שאי אפשר לדצב עליהם צגט צלשון נסתרה: ואם נמלא משנה וגומרא צפי' שיש גט כשר לחתו לכתחלה גם כי סדר קלה לשון הגט הוא צלשון נסתרה הנה יצוטלו כל דצרי' וכל אריכותו אשר האריך ללל לודק והוא כי שנינו צגיטין פרק צחרא חמשה שכחצו כלל צחוק הגט איש פלויני' מנרש פלוינחא ופלוי' פלוינחא והעד"י מלמען כלן כשרין ויכתן לכל א' ואי' הנה כותב עופם לכל א' ואי' והעד"י מלמען אתן ששעדים קריין עמו כשר וגומרא היכי' דוים כלל הדי' עופם איך יוחנן זמן אחד לכולם זה כלל: זמן לכל א' ואי' זהו עופם: ויש לקיש אחר וכו' ומסקין דשומעתי כדצי' יוחנן דסלכתא כותיה לבצי' ריש לקיש דמעשה שכחצו צחוק הגט

שאלות ותשובות רבי לוי אבן חביב

נדרות * לפקוח עירס עורות * וסיו למאורות * ובראיתו נחוצו וחולפתו
עם חסד הנחנו: זכרתי דבריהם ז"ל שצנח פרק צנח מדליקין על פסוקי שלום ע"ה
הקוהים זה חת זה * והשיבו לא קציה כאן צמלי דעלמא כאן צדית ושנתי
עמדה לראשי ואמתי בלבי לקיימם ככל הן בשתיקה צמלי דעלמא כפי כח
הקבל * הן צדור צדית ועם היות ידעתי כי אף אם אדבר ואענה לא תתקיים
עמו כונה שלום ע"ה ולא תושך הקנה אשר נעצרה לזה לענות צדית עם כל
זה אכי לא אחשך פי ואין עלי אשם צדור ההוא כי הוא מהדברים העשורים
לאדריטו ית' ועליו אנו מחפליין בראשית תפלוסיר לפירו' יחצרך * גם עתה
כמו כן צמו פי אחשך לו באורח הקבלות ידריכני * ודרך חצונות לענות וכו'
יודעני ולפי שנקלח מחפיקותיו עלי קדמוסו אחר והשנתי עליהן לא אחזור בכלן
לכפול הדברים ולא אשיב כי אם על פרט חפיקותיו שחפס הוא לבדו עלי וכו'
זה בקילור כי הדברים צדורים .

תמים עלי ראשונה צמה שכתבתי כשהנחתי קצרה הראש צד דפסול גע שלא
ככתב צו מקום האשה ועמו הכסים הרשצ"ה ז"ל והרמב"ם לשון נחומר
עלי וכתב כי לא לרדתי בעדותי מכת מה שכתב הרב צבל מגיד משנה וכו' וזו
היא ה' מהחפיקות שקדמו אחר צה * והשנתי לו בהנחתי תשובת הרשצ"ה ז"ל
שכתב כן צפירות ואיני לריך לכפול הדברים * ולו חכמו ישיבנו שניהם לא הית
לחס לחפוס עלי צה והיה להם להאמין דברי צמילתא דענידל לגזוי ואם רת
לראות צעריהם היה להם לשאול מומי להודיעם מולא דברי * לא לכתוב
כחופס עליהם .

עור חפס עלי צעיקר מה שכתבתי שהנצי פסול משום הלשון הכחוד צו צאי
זה מקום שחמאל צלשון כסתר כי חשב השועה שפסול הגע הנזכר היה
לצד משום שכתוב קלחו צלשון כסתר ואמר שחמאל צמשה ובמחל נוסם גע
שהוא כחוד קלחו צלשון כמאל וקלחו צלשון כסתר והיא צביטין פרק צמחא וכו'
ועל זה אומר חיי לו מעלצובי של תורה ששועה חסר כמאוס יהיה לו פה לדבר
ולהקל בערות החמורה צדרי שטות ושצוט כאלו * מי לא ידע צבל אלה
שצין שיהיה כל נוסח הגע צלשון כסתר צין שיהי צלשון כמאל צין שיהיה קלחו
צלשון כמאל וקלחו צלשון כסתר שהגע כשר וצלצד שיהיה מצוה צבט על מי
חסר חמאל או הנסתר כמו באותו הנוסח שהציא שכתוב צו אלו פלוני ופלוני
גרשנו כשוחטו פלוני ופלוני * ופלוני גרש פלוני * ופלוני גרש פלוני *
שאף על פי שקלחו צלשון כמאל וקלחו צלשון כסתר מצוה צו צלשונות כונת
הגירושין צין צלשון כמאל צין צלשון הנסתר * ואם צבט שלפניו היה כחוד
צאי זה מקום שחמאל בול הנזכר פשיטא ופשיטא שהיה כשר כון צציר על
מי מדבר אף על פי שהיה צלשון כסתר אצל הפסול שפסלתי אכי הגע צבלן
הוא מפני שכתב צלשון כסתר ולא פירש על מי חזר ונראה שמדבר עם אחרת
ולא עם אשתו כיון שדקדוק הלשון הוא כן וגם לא חזר להזכיר שמה * חת
מצוה מחד אפילו לקטני ולא היה משתבש צדור כזה זולתי משוצב ריק כמאוס
והעני אשר דבר שחמאל צדרי צמח רשעים האלה שצאי כי הכרח רקות מוחי הוא
שגבר לו לכחוד ראייתו וזאת

עור חפס עלי צדור הדקדוק ואמר שגראה וכו' צה לא ראייתו להשיב על
דבריו דלא כפיק מתיא חורצא אפילו שיאמר שצושים . וללמוד חורה איני
רוצה כי צעירי הוא אסור . יען אשר לא ישמע . ועל עיקר שצושים שכתב
צדור ערות החמורה דכפיק חורצא מתיא לחסרים צבי גילו צמתי להשיב . לא
על דבר אחר :

עור בכלל דבריו כוונתו ולועג עלי כח צה שהוקש' לי וענין הצרכות שחקנו
חכמינו ז"ל צלשון כמאל ונסתר וכו' . והולוי שאפשר כל הפסוקים
וכו' . צמום שצו חושך לאחרים וחושב שכומו שהוא צדאי שגם אכי צדית
הדברים מלבי ואם לא כן לא היה מלעיג עליהם . ולא ידע כי צעירי גדולי
חכמי האומה הוקשה הדבר ובראשם ר' נחמיה צן הקנה צספר הצהיר ע"ה כאשר
חמאל צפירות תרי' ומחם מרקטת לתוריפה צפי צלח מלצד חכמי הפשט רצנים
וגדולי הדורות ככתוב צספריהם * ואיני לריך לפרט שמוותם :

עור חפס עלי ואמר כי דרך הכתוב הוא לרצ צענין א' צלשון כמאל
ונסתר * עם שלמד זכות עלי לומר כי להחמיר צאיסור אשת איש לא
הסגחתי לשון המקרא וכו' . הרואה דבריו אלה ילמד זכות עלי צמה שחמלתי
אוסו צמלתי שועה גס הרוח עם שאינו מדרכי . וגם שחמלתי שהייתי רולה
לקיים דברי חכמינו ז"ל . כי אין לך שטות נקות הרוח יותר מזה שיחשוב
עלמו שידוע דרכי הנזכר ושיכול להציא ראייה לקיים דבריו מומה ויתפוס אותי
צחק' שאיני יודע אפילו דרכי המקרא הידוע לדרדקי דבי רב וס"ל צהיות צן ה'
למקרא ידעתיים * וצעיקר חפיקתו לא אכפול הדברי' כי גם זאת היא מהחפיקות
שקדמוהו אחר צה והשנתי לו כראי * ולפי האומה לא היה לריך כי הדבר מוצן
מעלמו לכל צבל שגל יודע ספר :

עור חפס עלי צמה שלמדתי פסול הגע הצי' מחייתו חלצין שאם כונת אותה
צצבי יודיין לצד כר' שמוגרש אותה להנשא לוי שחללה נשים דעלמא
והיה צצית שחמאל שר"ל שחמאל אשה אחרת והוא חפס עלי לומר שאין הפירו'
כן כפי דברי הרמב"ם אלא שאם היה כונת תהיין חלצין צבי יודיין כראה
שהוא מדבר עם צ' נשים ונמאל שאינו מוגרש לזו אלא לשמים אחרות * צדור
הזה אומר שועה שפיל לקופיה דקרא וראה דברי שכתבתי צסוק ח"ל ואף על צב
דמלחמא שכתב תהיין צבי יודיין וכו' אכתי איכא נמימר דכשכתב תהיין
חלצין צבי יודיין וכו' עד הסוק ואפ"ה משום שחמא יקרא הקורא צצית פסלו
הגע וכו' הרי צבלן הפירות עלמו של הרמב"ם שפסלו הגע מנעם שגראה שמוגרש
נשים דעלמא ומשם למדתי דכ"ס הכא וכו' . האומה שחמלתי ללמוד צאוהו
הדרך הראשון מחייתו חלצין לצד להציא ראייה דומה מומם לתיבה שחמאל שהוא
הנושא שלפניו והיתה ראייה יפה עד מחד אם לא מכת אותו הפסול שכתבתי
שפשיטא

צין שיהיה לה כיני טל צשה צין שלא יהיה לה הגע כשר שאיני מדבר צענין
הגירושין ואינו אלה קיפור דברים צעלמא כי גם שיהיו צבט דברים שאיני לריך
אדם פוקלים אותו כיון שאין צענין הגירושין כדליתא צמוחא שאלו שלום לא
הי גע ושאלו שלום הי גע אלא דכל מירי שאינו מעסק צענין
הגירושין לא הי קפידא וזה לא חששו חכמים להזכירו כי אם היה שום
חשש מזה כל שכן שהי' מלשון דאזהתיכי להחמיר דמלרי' לכת' לאחריהן
דאזהתיכי שאם היה מעט נפרד דא מן צהתיכי הוה משמעו זה צשה לך אצל
כיון שאינו צמקי ענין הגירושין אין שום חשש וזה לא הזכירו : ואם כן עלה צדיט
שאין שום פסול צמה שחשב הוא * עוד הוקש' להאריך צדיט : וזו צה הפסול
לדעתו * והכריחו ענין חריכות להורות פסול אחר צאי זה גע דעלמא שהרחיקו
יתי מצי צמלתי יתי' ולי מצי צמלתי ליי' צמוחא שהוא סיני גדול צכונת הגירושין
סלריך שיעטור ויסלח את אשתו וצוה פוער את עלמו מומה צמוחא פוערית
ושצקית ומחובות יתי' כי ליי' כי כראה שהי' פוער את עלמו מומה וזה בור
אומר שהוא פסול צדאי ואכי אומר כי טעות הוא צדור כי אומה שלריך חתיבה
תומה ושלא ירחיק האותיות מהמלה זו ומו לכחמלה אצל אם הרחיק צמוחא שחמל
הוא יתי' כי לי כי אינו פסול צכך גם כי הוא צמוקס עקר הגירושין צככל מקום
שהחמירו חכמי' ז"ל צמוחא שחמל הורין או שיכתוב ג' יודיין או שלא יכתוב
צחריצין ושציקין וכו' העטם הוא שאם לא יעשה כך יהיה צמשהמעות לשון הגע א'
זה דבר שהוא הפך כונת הגירושין כמו צציר גם כי כל דברי הגע יחיו מוצנות
אצל אם נעשה פירו' צאי זו מלה צבט צמוחא שחמל אותו הפירות ישר צבט
א' זה דבר צלתי מוצן גם כי אותו הפירות יהיה הפך כונת הגירושין לא נפסול
הגע צכך כיון ששחמל צבט דבר צלתי מוצן עם זה הפי' זה הדבר הצלתי מוצן
יכריח אותו לפרט הפי' האומה שהוא לענין הגירושין כר' שיהא הכל מוצן :
והנה כי אם היה כחוד לי כי יתי' כי נפרד צבי חצונות כל אחר אם היינו
מפרשי' פי' הפך הגירושין שהוא שמוגרש את עלמו מומה נתי דמלתי יתי ומלתי לי
היה מוקשר צמה שלפניו שהיה מוגרש את עלמו מומה אצל מלתי כי לא הי' לה
קשר לא עם שלפניו ולא עם שלפני פרו' ולא לאחרי' וזה היה מוכרחים
לפרש אותו צמלתי אחר גם כי יהיה מעט נפרד ויהיה מוצן לשון ענין הגירושין
אצל צמוחא הפסולים שהזכירו ח"ל גם כי יהיה הפי' הפך כונת הגירושין
יחשיב לשון הגע ולכן לריך להיות נהר צהם חת דבר מוצן ואין לורך להאריך
צציראור : וכבר נשאלתי ונחתי לפני מלחור הגולה כמהיר יעקב צי רב ילי צה
חמילוק ונראה לכת' * ואם כן אין שום חשש צפסול שחשב ונפסלוקו כל צדרי :

עור גומם צבט הנזכר שהיה צו כו"ן אחר חרובה והיה מביע קופה עד קצ
אחר צמוחא שחמל היתה מוקפת גויל ואמר כי צספר חורה וצחפילין צודאי
פוקל ענין כזה ואומה כי גמאל היא צהקומץ צה אחר רב יהודה אחר רב כל
אות שאין גויל מוקף לה מצדן רוחותיה פסולת * אצל אין צציראור כמו שחשב
כי כבר מחלק צירושלמי צין דבוק למנה לרצוק למענה וכמו שצביא המרדכי
ז"ל * ואף על צב דמלמודא דין כראה דלא מפליג וצכל ענין פוקל צ"י מלמתי
צין מלמענה זהו צצוק הא' לאות אחרת שחמל אחר אינה מוקפת גויל אצל
צנקיציט סוק חו"ן וכיולא צה שאינה דבוקה לאות אחרת כראה דלא מפסלה
כיון ששחמל שיעור אות * וכן כראה מלישנא דמרדכי למענין שם :

עור גומם צבט המכר החכם הנזכר צהיות שלא הציא שום שטר שליחות השליח
השני מהשליח הראשון ואומה שצציל זה לא היה מוטע מלחמא הגע כי
יכול לומר שליח צית דין אכי צבי שטר שליחות ואומה שכן כראה מהרמב"ם ז"ל
למדקדק צדבריו וגם שחמל להררי' צצם צחשונותיו שכתב כן * ואיני רואה צבלן
שום עומק או חידוש דין לשללעך דקדוק צהרמב"ם ז"ל וצחשונות הררי' צצם כי
דין פשוע הוא צמשה כמו שדיע' הוא צפרק כל הגע . ועלה צירכו אם כן
שאין צכל הארצב לרדיו שום דופי לשפסל הגע וידענו מעטם מודותיו שידוע
על האומה צרלות הנכתב על קודרדיקס : אומם ראייתו אחרת חסר אצרהם
שלום ילי' שהיה צדעתו לפסול הגע על ענין אחר כי ככתב שם האשה צבט
גזול צה שלמה ואמר שחקר הוא על שמה ושחמל לו שלא היה שם גזול צעולם
כי אם גולה ושכך מלח כח' צכחונתה גזאלה צה שלמה ואם כן היינו סינה
שמה והגע פסול : ואכי אומר כי גם שורה לו שאין שם גזול צעולם אלא
גזאלה מתיאן שזאת היא נקראת מתי' כל מתיאיה צה השם של גזול יהיה לקיור
השם או לכונה אחרת הרי הוא עקר שמה ואינו סיני שם כי לא יפסל צצוני
השם כי אם כשמושנה משם אחד לשם אחר אצל מתיאן שמה שם של גזול אינו
שם אחר אלא קיור או ללי זו קנה אם כן לא יקרא סיני שם ליפסל * וראיה
מומם שאלו למחירי ישראל צעל חרומה דשן על איש אחד שהיה שמו ירחמאל
וכתבו לו צבט ירחמאל א' היה הגע כשר * והשיב צכיון ששם של ירחמאל
לא נמאל צכתי כי אם ירחמאל אם כן השיבו של חו"ר אינו סיני שם אלא
שלחיו קנה דחקו צלשונם חמירק כי אם היה נמאל שם ירחמאל צכחוד
חם היה שמו ירחמאל ושמו חם שמו צבט ירחמאל פשיטא שהיה פסול כמו
גרשון וברשום אצל מתיאן שלא נמאל צכחוד זה השם אם כן הוא השם עלמו
אלא שלחיו קנה דחקו אותו צחירק וי"ד : כמו כן צכדון שלפניו כיון ששם
גזול אינו שם צפוי עלמו אלא שם של גזאלה והיא היתה ידועה ונקראת צסם
גזול הרי הגע כשר : ונמאל כי אין מקוי לשום צעל דין לחלוק צה : והי'
יחיר עייניו צחורתו .

נחם לעיר מלעירי הלחן משה צר יוקפ' ולהיה מערלתי .

תשובה לתחכם רבי משה דיערלתי ומתיאן על פני' והראה לו פרים כי לא עוד
פל דעת רבינו המחבר :

קלג ראייתו דברי השועה גס הרוח שכתב כנגד דברי שכתבתי על גע אחר
שכתב צלפת תוצ' ואלא לפני ופסלתי אותו מתיאן מעמי צרלתי

שאדות ותשובות רבי ד"י אבן חביב

הרי סתמקדש עלונו הודם סתיה שלחו - וכל זמן שנה יצד המוקדש צעד" שהולכו המנוח ליד האשם או שלוחה ולא רלחה לקבל אינה מוקדשת ואפילו שהשליח היה חומר שהולכס לידה לא היה חממן אם הוא חכמים כ"ש בשם השליח לא צא מצדיר בשאלה שיאמר שהולכס לידה אדרכת כראה שאומר שמועלס לא הולכס לידה ולא ליד שלוחה :

וענין חוקה שליש עושה שליחותו המזכר בחלומד זמקות רצ'ס ולענין קרוב
לנושא שלפנינו המזכר זמזיר פרק ז' והציורו הר"ף ז'ל בקדושין
פרק ז' המזכר לשלוחו לא וקדש לו אשה וכו' גם הרצ רצ' ניסס ז'ל המזכר
זפירושו זביטין פי ההקבל וכן המוכפית כי שם זא זגמורא אבז' רין זה אינו
ענין לזדון שלפנינו כלל כי שם מזכר כשרות השליח אצל כאן הרי הוא זכיים
וחומר שלא הי' ה' המעוה ליד האשה גם כי שם נאמר לענין אסור המעלה
זכשים שיש להן קרובות ' אצל לענין אסור הנשים עולמם לא לענין אסור כל
אדם זכה לא אמרין חוקה שליש וכו' כמזכר זמקומוהו הנזכרים עיינין שם ' הרי
שנשקון השאלה לא זא מזכר שהלוי' המעוה ליד האשה או שמוהו ולא
רמזה לקבל ומה שכתב שם ובאשר ראה חמיו המזכר כי המזכר השלים המזכר
השי' לו וכו' זככרז יש לנו לומר כיון שלא ספר זמעשה שהלוי' המעוה
השליח ליד האשה שרולה לומר שהיה מוכן להשלים ואם יוליך לה השליח המעוה
שהרי השלים ומשש חמיו שמה יוליך לה השליח המעוה ולכן אמר שעדין לא
השלים לקצת אחרת' אצל ודאי אם שלוחו לא היה מוליך לה המעוה הן לקצת
עללות ה לקצת רליון הן לאי זו קצת שיהיה פשיעא שלא השלים המזכר
הרי האשה הזאת מותרת גמורה זה מזכר זכר'יה עולמה שהזכר המזכר הנזכר
וכי המענין אותה השיב' יראה מזכר דמאי דלאחר זכרתי' (זכ'ס) וזהו דוק' זכריו
אצל שלא זכריו לא ולא אלארץ זכריו זה כי הוא מזכר שם הרבה מזכר ' גם
מה שכתב זכאלה שכתן המזכר ה עות זכר הרין אינו מועיל כלל לענין
שלפנינו לשהיה האשה הזאת מקושת כי היא הייתה חקתה הלל לענין בית זכרתי
ערי חומה לא לענין אסור כמזכר זכר'יה המזכר .

ועוד אחי אומר שאפילו לענין צית צנתי ערי חומה לא היחם מועילה כתיבם צצית דין כזחא כיון שצבל הדצר לא היה כעמן והיה צעיר צציתו ואפילו שהיה כעמן כזחאו היום אם ציו חשלוס הזמן לא היה כחמן חיכו מועיל הכתיבם צצית דין קודם חשלוס הזמן שהוא היום מחסרון מהשנה ובס כל זה מוצאר שם כזחיה הישנה וכן כחצ ההצצ"ם ז"ל וזה לשון הגיע יום שנים עשר חדש ולא כחלל הלוקח לפדות ומנוי הרי זה מניח מעותיו צצית דין וכו' הרי מוצאר שאפילו צצית צנתי ערי חומה דוקא בשלל כחלל הלוקח מניח המעות צצית דין חלל כשכחלל לא ואפילו כשחלל כחלל דוקא כשחלל כחלל ציוס שנים עשר חדש כמוצאר צלשו' וכל שכן הכא צנדרון שלפנינו חף כי לפי האמת אין אחי לרד' לזה הכל שכן צענין שלפנינו דלענין חסור חיכו מעלה ולא מוריד כתיבם המעות צצית דין כל זמן שלא תוליכו המעות לחי האשם חלל רלחם לקבל שחם היו מוליכין לידה המעות ולא רלחם לקבל לחי עוב הדצר לשם המעות צצית דין לרלחם שקיים כחלו' גם כי כפי מה שכתבתי למעלה לרד' שיוכלו המעות מוחסן ידו כפי הכרלה מרש"י ז"ל וצפרע מנה שכחצ צערכי הרי שכפי דברי השאלה אין שום עעם לחסור האשם כזחא לא לחסור ודאי ולא חסור ספק :

והנה החכם הזה הרביש בכל ונה שכתבתי אלא שלהחיות דרכיו הנכבד נקש לו קער ממוקדס אחר והוא מודבני המוקדס עלמו שכתב נכתב לכאז כפי אשר בא נפקק ח"ל שלישיט ונה שכתבתי מכת' אחד שכת' הנחור לז' מחמיו ארליו יראה שלא רלה לקבלי המעוות מיד שלוחי הצעל שמתנס צידם אוחס שהוליו המעוות הראשונים ולא מיד ציד שפני הנראה סס אוחס צצ"ד ואמר הצחור לצ"ד ראו שקיימתי חנאי ע"כ

הדור אחס ירמי השם החזירים אל דברו שמונו דברי תחכם הזה וליך הוא מקיים דברי ופוער אותי מן הדין צוה שאמרתי כי מדותיו הצלתי שלמות לצוות הצעלי חורה ולהתכבד צקלונם ומעויות עיני שכלו דדבר שקומא צצ' עיניו לא כשל צו כי לקיים ומנהגו זה כשראה שלא יכול לעשות בן עיפ דברי השואל נקט לו סעד ומנעל הדבר צעלמו ומכתב שלא נכת' אליו כי אם לאחר וגם לא צאו הדברים שם צפירי' אלא שהוא כמתכבד שכן כותב על כל דבור ודבור כפי הנראה וכו' . ועוד היה לו לתת תחכם מדרך החזרה ומדרך המוסר לחשוב שאולי שליח האדם לא עשה שליחותו כיון שצוה לא היה עושה דבר חסור . וגם צעללה לא צא מוצארה שהשליח עשה שליחותו . עוד היה לו זה ולהתכבד שקיים ומכתב הארוך עלמו לחשוב הועה על השליח צעלמו והחכמים האחרים שמונו עמו להחיר תאשקו ולוורו עליהם שהיו רשעים שמהירו (העשירי) [תאיסור] ח"ו או שהיו טובים וצלתי יודעים צדין כלל כי דבריו שכחז איך צהן חדוש כללו והנם כחוצים בכל ספרי הפוסקים ז"ל :

והדאמת שאם הנחמור הנה' היה נאמן באומרו צפני' צית דין אלה הדברים צלי' שצבר אותם צעדים גם אפי' הייתי שוחק ואומר כי הדין עם זה החכם צומה שחשק לדברי אותו הכת' עם היות שהיה לו לכסות דבריו בלשון כבוד וכחוספם אם המעשה כדברי האורח אבל הדין אינו כן אלא שהאשה נאמנת לומר שלא הולוכו לה המעוה אף על פי שהיא יחידה אותה כל זמן שלא יקיים הוא דבריו צ"ע עדים וכן הוא וצוחר בדברי צעלי' המדושים וכתבו הר"ן ז"ל צפרק שאלחו על מיומרה דרצ' זונא והיא תמן אחר שהציא קצרות הפוסקים ז"ל צענין אם יכולה האשה המהגרשת מעכשו ע"מ שתעשה כך או שלא תעשה ליקרא ייד אחר קבלת הגט כהן לשונו - והמחור שצדדטים אלה שכתבתי שצידה והוא צדד ואל תעשה וכו' ולפי זה מומע (האומרי) לחזור הרי אפי' טוחן כך וכך על מנה שתעשה דבר פלוני על המוקבל להציא ראייה שקים תכחו אבל אחר על מנה שלא תעשה על הנומן להציא ראייה שצטל תכחו

אשר עלתה ליום כנכנסים בחצונ העיר חלפים ובעצור חלו הדברים כפל את המחלוקה ביניהם * זאת היתה ענין שאלהם :
ופסק החכם השלם הרב במהר"ר יעקב זי רב זל"ה לא מלאחיו להעתיקו גם פסק הרב המחבר זל"ה הראשון ששלח ללוצה לא מלאחיו :

תשובת רבינו המחבר על הארוסה דלע ל שהיא מותרת ואין קידושים קידושין
בראיות צורות וכלמיות שאין להשיב :

ראיתי דברי החכם הזה והעולה לי והם מודותי הצלתי שלמות מלל ככזו הצריות ואפילו שיהיו כשרים וחכמים ולתת בהם דופי לומר שאינם יודעים כי כזה הוא ותכבדו הן העו את לבב להשיב צדקו של ה' היה רחוי להשיב מדרך הדרך וישיב כמו צדקו זה לפנינו שכן הלאו היה לו שלל להשיב לשלל צדקו זה כיון שהשאל היה מדרג כנגד בית דין העיר ועמו חכמים אחרים שהוא והם היו בית דין צעקו והשאלו הסתיר שאלתו מהם וכתב ספור פרטי הענין לא כל החסם ואלגסיס שיהיו נכרי' ופאלת שתי הכחות אלא מהם הראשון לצד והוא הארום לא ויהבת האחרת הלא היא הצית דין הסכר ומורשה האשה .

והנה הר"ר יצחק צר ששח כחצו נחשבה חסות ונחשבותיו אשר כל בחו של אש
החכם הוא נחשבה לטובו דע כי כחצו הגיע אליו על ידי משה בן
לדקא ולא נחשבה היות הוא וצני ריצו מאלו ששלחת הכתוב על ידו וקדמתי
השער לפניו ואמר שלא היה כך המעשה ובי הוא ונעלי הריצו אז אמרתי אחר
שים מחלוקת צענין אין ראוי להשיב ללוי מן הכחות בנולד שמוע טענת הכת
שכנגדה אלה אם כן תנא השאלה ויהיוטע על המשפט אשר שמוע טענות הכת
הכחות וקושר צלאלט טענות טעויהם וכן טעויהם ללויין ויהיוטע ללויין ויהיוטע
ישיבו לשואל צדריי היינו כי אם לשואל להלמוד ללויין ויהיוטע ללויין ויהיוטע
להשיב צמחא אם כן הוא הדבר כמו שער השואל שיהא מחזק תשובת החכם
ילמד השואל לטעון מאלו שהוא צלל הריצו ולזה לא עיינתי להשיב כך עד יחסמו
ז' או ב' מהקלל אך היה הדבר עכ"ל :

ובין שלפי האמת צעלי הרצ צוחה השאלה הם הצית דין המצרים והרצ
רצינו 'עקב אזהבה וכן הראוי היה להם החכם שלא להשיב לענין הרצ
הנראה אליו אלא שיכתוב לציט דין קהל קדוש לזכר יו' והמבטאים המצרים
שסיו בחצרתו שציררו הם וה"ר יעקב אזהבה ציט דין ומוולט צעיר שצפני אותו
ציט דין יקובלו עדויות פרעני הענין וזא על פיהם ישיב הרצ אף כי לפי האמת
גם זה לא היה לריד אלא שהציט דין הראשון צעלום יכתבו פרעני הענין היאך
עצרו אצל אבי אומר זה לרוחא דנולחא לומר דכל שכן הוא שלא היה לו להשיב
ה"ר יעקב אזהבה לצדו * ואף כי צאו חתומים שאלה קלת יסידים מהקהל
קדוש ומהספרדים יו' עם כל זה כיון שהדבר היה נכסר מהציט דין המכר והם
כנגדם כמנואר שאלה צצירור בודאי לא היה ראוי להשיב ללוחה השאלה * וציט
ה"ר יוסף קלוס ז"ל כח צסוק מציבה אחת מתספזותיו וזה לשונו אבי מניל
מנאי שחם לא נכחירחם מלד ראצון ושעוען לכחוח העעענות ולשלחם שלא יועילו
רצרי לפסוק דין (רק) כנושא ונותן עד כאן לשונו וכבר ראה זה החכם שכהר רצרי
יעקב אזהבה לא נכר מהכחות כלל אדריצה כחצ צסתר וא"כ לא היה לו להשיב
לשאלתו אפילו כנושא ונותן וכ ש כפוסק דין :

ואם היו דברי זה החכם בתשובתו שהשיב צבאן אנונימיים כפי הדין ולא היה לי מקום לחלוק עליהן ולומר עליו ומכון דגדגרים האלה סבתצתי גם אני הייתי מחריש ומתפישתי זאת עליו כי ידעתי שהוא אינו חושש לקלות כאלה ואפי' הממונות דומות עליו בקלות גם כי אולי ידחה ויאמר כי כמה פעמים חלמו בתפישת הרשע"א ז"ל ששאל השואל ואומר והצית דין דנו כך וכו' הוריעני היאך עם היית בלועיני הוכרח לוור שהסבס סתים משיב שם הרשע"א היתה כי ידע והשאלם סתים סתים להחלוד לא לקחת ראי הצית דין כלל - זו היא דעתי אבל אולי הוא לא יודה צדק ולכן גם אני לא הייתי חושש עליו בזה. האומנם כשראיתי דברי תשובתו כי אין להם שורש ועיקר כלל: אחת היא על הן אחרתי כי מודותיו המכבד גרמו לו להשיב במקום שלא היה ראוי להשיב.

דלא וו צכצד גרמו לו אלא שגם כן עורו עיני שכלו להשיצ צחקק הדין כפי השאגה המכרז חה שאומה הדנר כמו שכתב דכתיבה צע"כ שומה נתינה נדעמ קנה מהפוסקים ולדעת קלה הוא ספק וסוף וצוחר בכל ספרי הפוסקים ואין בכל דצירו חיות כלל צה' ועם כל זה צנדרון שלפנינו האשה הזאת מותרת במורה ואין צה אפי' ספק קדושין כלל' והקצה היא שגהיות האשה צנחה ומקודשת או ספק ומקודשת כפי צנרות הפוסקים ז"ל לריך שיצבר הצעל צעדים שהוא או שצוחר לפחות הולוכו המעות האשה ולא רלחה לקבל' וכפי הנראה מפרש"י צצוניה המכר צצוניה לריך ועם סוליה המעות ומתח ידו או מתח יד שלוחו כשהיא לא חרלה לקבל' וגם מהסוגיא כן נראה לקיים מלת כה נה וחס ישארו צידו הדי לא נתן שום דבר' וצעריכן כהנר רש"י ז"ל יותר מוצא חה לצונו שם' מרעמו סיקצלם צרלון' צע"כ שהעילם צציתו כה"ג דחקין הלל צומחיתין עד כאן' הרי נראה מלשונו ז"ל מפורש דאפילו כשהציאם אליה והיא לא רלחה לקבלם לא יספיק אם לא יוליאם מיד ומתח רשותו' אצל לפחות לריך שהוא או שלוחו יוסינ' המעות ליד האשה או שלוחה והיא לא חרלה לקבלם' וכל מן שלא יצבר זה צעדים אם היא תאמר שלא הציאו לה המעות הרי היא מותרת במורה' ואפילו ספק קדושין אין כאן' ובלשון כהנר צציתו יעקב צציה צשול' לא צה מוצר כלל שהצעל או שלוחו הולוכו המעות ליד האש' הכיבר או שלוחה ארצם צה צחקק שכתבתן ממקדש המעות המכר צד החכם כה"ר מואר שנתכם צידו צצורת שלוחו לא כמו שגיה האשה חה לצונו שם' ואמר צדי מואר המכר לצחור המכר צצני קהל ועדה ישי' עזיך עדים כל אלו הנכבדים איך אחה עושה שליח אותי להוליד אלו המעות לארוסחק שיהם וכו' עד כאן' *